EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 02 20
COM(2024) 69 final

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

2021 m. Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo bendrai finansuotų veiksmų programų metinių įgyvendinimo ataskaitų santrauka

2021 m. Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo bendrai finansuotų veiksmų programų metinių įgyvendinimo ataskaitų santrauka

Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas (EPLSAF) padeda mažinti sunkiausių formų skurdą ES, pavyzdžiui, maisto stygių, vaikų skurdą ir benamystę.

2021 m. socialinei padėčiai buvo būdingas didesnis skurdo ir socialinės atskirties lygis, iš dalies dėl COVID-19 pandemijos. 2020 m. skurdas arba socialinė atskirtis visoje ES grėsė daugiau kaip 94 mln. žmonių (21,9 proc. visų gyventojų).

Atsižvelgdamos į tai, valstybės narės pagal EPLSAF veiksmų programas (VP) numatytus išteklius naudojo tam, kad teiktų pagalbą maistu ir (arba) pagrindinę materialinę pagalbą (23 šalys pagal VP I) ir skatintų socialinę įtrauktį (Vokietija, Nyderlandai, Danija ir Švedija pagal VP II). Taip papildyti nacionaliniai veiksmai, kuriais siekiama mažinti materialinį nepriteklių ir kovoti su skurdu bei socialine atskirtimi.

2021 m. iš EPLSAF 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui buvo skirta **4,6 mlrd. EUR** (dabartinėmis kainomis), įskaitant pagal iniciatyvą „REACT-EU“ skirtas lėšas, taigi bendra šio fondo paramos vertė, įskaitant nacionalinius įnašus, siekė apie 5 mlrd. EUR.

2021 m. vidutinis ES lėšų panaudojimo lygis buvo 63 proc. Aukščiausi rodikliai užregistruoti Bulgarijoje (91 proc.), Ispanijoje (86 proc.) ir Nyderlanduose (86 proc.). Rumunijoje, Vengrijoje ir Kipre lėšų panaudojimo rodikliai, palyginti su 2020 m., padidėjo.

2021 m. pasitelkiant EPLSAF pagalba maistu suteikta daugiau kaip 15 mln. asmenų (šiek tiek daugiau nei 2020 m., kai tokia pagalba buvo suteikta 14,9 mln. asmenų), o pagrindinė materialinė pagalba – 2,1 mln. asmenų. Keturiose šalyse, įgyvendinančiose antrosios rūšies EPLSAF programas (VP II), parama socialinei įtraukčiai suteikta maždaug 18 000 asmenų. EPLSAF parama tolygiai paskirstyta vyrams ir moterims (50 proc. ir 50 proc.). Kalbant apie amžiaus grupes, 26 proc. EPLSAF paramos skirta vaikams ir 11 proc. – vyresnio amžiaus asmenims.

2021 m. COVID-19 ir toliau darė didelį poveikį pagalbos maistu ir pagrindinės materialinės pagalbos teikimui. Tais metais paramos poreikis padidėjo, todėl teko įtraukti papildomas pažeidžiamų asmenų grupes. Taip pat pasikeitė paramos teikimo būdai ir teikiamos paramos rūšys (pavyzdžiui, Rumunijoje pradėta naudoti kuponus). Vietos lygmeniu paramą gaunančios organizacijos rado būdų, kaip vykdyti veiklą laikantis taikomų apribojimų, ir joms pavyko toliau teikti paramą beveik tiek pat paramos gavėjų kaip ir 2020 m. Skirstant maisto produktus arba materialinę pagalbą kilo su logistika susijusių sunkumų. Vis dėlto, siekiant padėti patenkinti nuolatinį paramos poreikį ir išlaikyti panašų paramos teikimo lygį kaip ir ankstesniais pandemijos metais, šie sunkumai galiausiai buvo įveikti.

Kalbant apie **pagalbą maistu**, daugiausia pagalbos maistu gavėjų absoliučiais skaičiais buvo Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Lenkijoje ir Rumunijoje. Tai atitinka didelį šioms šalims skirtą biudžetą ir papildomus iniciatyvos „REACT-EU“ išteklius. 2021 m. buvo paskirstyta beveik 450 000 tonų maisto. Tai buvo, be kita ko, pagrindiniai produktai, pavyzdžiui, pieno produktai, makaronai, ryžiai, daržovės ir vaisiai, aliejus ir mėsa, pristatomi pakuotėmis arba kaip paruošti patiekalai.

Šalyse, kurios pasitelkdamos EPLSAF teikia **pagrindinę materialinę pagalbą**, šia pagalba pasinaudojo daugiau kaip 2 mln. žmonių. Daugiau kaip pusė šių asmenų buvo Rumunijoje, kur jiems buvo dalijami higienos reikmenų paketai ir mokykliniai reikmenys. Kipre, Vengrijoje, Airijoje ir Austrijoje materialinė pagalba daugiausia buvo teikiama vaikams.

Valstybės narės, įgyvendinusios pagalbos maistu ir (arba) pagrindinės materialinės pagalbos programas (VP I), taip pat taikė **papildomas priemones**. Dauguma valstybių narių toliau taikė kelių rūšių papildomas priemones. Tai buvo, be kita ko, konsultacijos maisto ruošimo ir laikymo klausimais, informavimas siekiant skatinti sveiką mitybą, maisto gaminimo praktiniai seminarai, nukreipimas į atitinkamas tarnybas, praktiniai seminarai, kuriais siekiama gerinti integraciją į švietimo sistemą ar darbo rinką, konsultacijos namų ūkio valdymo klausimais ir galimybės naudotis vaikų priežiūros paslaugomis.

Keturios šalys, įgyvendinusios EPLSAF socialinės įtraukties programas (VP II), buvo Vokietija, Nyderlandai, Danija ir Švedija. Jos sutelkė dėmesį į **socialinės įtraukties priemones**, skirtas konkrečioms tikslinėms grupėms: vyresnio amžiaus moterims, migrantams, mažumoms ir benamiams. 2021 m. tokiose programose iš viso dalyvavo 18 000 asmenų.

2021 m. COVID-19 pandemijos padariniai ir toliau darė didelį poveikį EPLSAF programų įgyvendinimui. Valstybės narės turėjo persvarstyti EPLSAF prioritetus, tikslines grupes, vykdomus veiksmus ir paramos rūšis, kartu užtikrindamos nuolatinę paramą pažeidžiamoms grupėms. Papildomais ištekliais, skirtais pagal iniciatyvą „REACT-EU“, buvo toliau remiamos iniciatyvos, kuriomis siekiama mažinti visoje ES padidėjusį nesaugumą. Taip sudarytos sąlygos pagal esamas EPLSAF programas tikslinėms grupėms teikti daugiau pagalbos maistu ir pagrindinės materialinės pagalbos, jau nesaugioje padėtyje atsidūrusiems žmonėms užtikrinant itin svarbią paramą. Todėl EPLSAF, kaip paaiškėjo, yra svarbi priemonė, padedanti įgyvendinti plataus masto Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plano tikslus mažinti asmenų, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis, skaičių. Be to, tai buvo lankstus būdas panaudoti papildomas pagal iniciatyvą „REACT-EU“ skirtas lėšas.

Paskutiniais dvejais EPLSAF įgyvendinimo metais kils papildomų iššūkių. Bus daromas didesnis spaudimas užbaigti projektus ir deklaruoti likusias išlaidas, padėti nuo Rusijos karinės agresijos bėgantiems ukrainiečiams ir sušvelninti pragyvenimo išlaidų krizę, o dėl to ES gali padidėti materialinės pagalbos poreikis.

2021 m. Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo bendrai finansuotų veiksmų programų metinių įgyvendinimo ataskaitų santrauka

1. ĮVADAS

Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas (EPLSAF)[1] **padeda mažinti sunkiausių formų skurdą ES, pavyzdžiui, maisto stygių, vaikų skurdą ir benamystę.** 2014–2020 m. iš EPLSAF buvo skirta iš viso 4,6 mlrd. EUR (dabartinėmis kainomis), įskaitant pagal iniciatyvą „REACT-EU“ skirtas lėšas, taigi bendra fondo paramos vertė, įskaitant nacionalinius įnašus, siekė apie 5 mlrd. EUR.

Valstybės narės fondu gali naudotis dvejopai. Jos gali įgyvendinti:

- veiksmų programas, pagal kurias teikiama pagalba maistu ir (arba) pagrindinė materialinė pagalba (VP I), ir (arba)
- veiksmų programas, kuriomis skatinama socialinė įtrauktis (VP II).

Teikiant pagalbą maistu ir (arba) pagrindinę materialinę pagalbą turi būti taikomos papildomos priemonės. Tai gali būti, be kita ko, švietimo veikla sveikai mitybai skatinti, konsultacijos maisto ruošimo ir laikymo klausimais, priemonės, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, psichologinė ir terapinė parama, įgūdžių ugdymo programos, konsultacijos namų ūkio biudžeto valdymo klausimais, socialinė ir laisvalaikio veikla ir teisinių paslaugų teikimas.

Pagal EPLSAF teisinį pagrindą[2] **ši santrauka grindžiama 2021 m. metinėmis įgyvendinimo ataskaitomis**, kurias Komisija gavo iš kiekvienos valstybės narės.

Dėl COVID-19 pandemijos padidėjo jau ir taip sudėtingi iššūkiai, su kuriais susiduriama kovojant su sunkiausių formų (materialiniu) nepritekliumi. EPLSAF buvo įsteigtas siekiant padėti mažinti sunkiausių formų skurdą ES, teikiant pagalbą maistu ir (arba) pagrindinę materialinę pagalbą (VP I) arba paramą socialinei įtraukčiai (VP II). 2021 m. metinėse įgyvendinimo ataskaitose atkreipiamas dėmesys į atsaką kovojant su COVID-19 pandemijos poveikiu labiausiai skurstantiems asmenims ir mažinant sunkiausių formų skurdą bei socialinę atskirtį. Dėl papildomo lankstumo, EPLSAF programoms suteikto pagal iniciatyvą „Sanglaudos veiksmai dėl pabėgėlių Europoje“ (CARE), EPLSAF finansavimas taip pat labai svarbus teikiant itin reikalingą pagalbą maistu ir pagrindinę materialinę pagalbą nuo Rusijos karinės agresijos bėgantiems ukrainiečiams.

EPLSAF parama papildomi nacionaliniai veiksmai, kuriais siekiama mažinti materialinį nepriteklių ir kovoti su skurdu bei socialine atskirtimi. Daugiausia dėmesio skiriant pagalbai maistu, pagrindinei materialinei pagalbai ir socialinei įtraukčiai, sprendžiamos tokios problemos kaip maisto nepriteklius, vaikų skurdas ir benamystė. Ši veikla suderinta su

[1] 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (OL L 72, 2014 3 12, p. 1). Šis reglamentas buvo iš dalies pakeistas 2018 m. rugpjūčio mėn. peržiūrint Finansinį reglamentą (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1537946431022&uri=CELEX:02014R0223-20180802). Reglamentu (ES) 2020/559 iš dalies pakeistas Reglamentas (ES) Nr. 223/2014, kad valstybės narės galėtų reaguoti į COVID-19 protrūkį, ir nustatytos priemonės, kuriomis užtikrinama, kad labiausiai skurstantys asmenys ir toliau galėtų gauti paramą iš EPLSAF saugioje aplinkoje. Keičiančiuoju reglamentu (ES) 2021/177 valstybėms narėms sudaromos sąlygos 2021 ir 2022 m. naudotis papildomomis lėšomis, pagal iniciatyvą „REACT-EU“ skirtomis atsigavimui po COVID-19 pandemijos skatinti.

[2] Reglamento (ES) Nr. 223/2014 13 straipsnio 9 dalis. 2014 m. liepos 17 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 1255/2014 nustatytas metinių ir galutinių įgyvendinimo ataskaitų turinys, įskaitant bendrų rodiklių sąrašą.

strategija „Europa 2020“ ir Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planu bei jo nauju plataus užmojo 2030 m. tikslu. Reglamente nustatyta, kad teikiant pagalbą maistu ir (arba) pagrindinę materialinę pagalbą turi būti taikomos papildomos priemonės. Tai veikla, kuria skatinama socialinė įtrauktis ir kovojama su socialinėmis ekstremaliosiomis situacijomis užtikrinant įgalėjimą ir tvarumą.

Socialinei padėčiai, kurios sąlygomis 2021 m. buvo įgyvendinamas EPLSAF, buvo būdingi tolesni su skurdu ir socialine atskirtimi susiję iššūkiai, kuriuos iš dalies nulėmė COVID-19 pandemija. 2020 m. visoje ES skurdas arba socialinė atskirtis grėsė daugiau kaip 94 mln. žmonių[3], t. y. 21,9 proc. visų gyventojų. Už šių skaičių slypi dideli valstybių narių skirtumai: asmenų, kuriems kilo tokia rizika, lygis svyravo nuo 11,9 proc. Čekijoje, 14,8 proc. Slovakijoje ir 15,9 proc. Danijoje iki 32,1 proc. Bulgarijoje, 30,4 proc. Rumunijoje ir 28,8 proc. Graikijoje. Padidėjimas 2020 m. gali būti tiesiogiai siejamas su socialiniais ir ekonominiais iššūkiais, kurių kilo dėl sanitarinių priemonių, nustatytų reaguojant į COVID-19 pandemiją. 2021 m. pandemija taip pat greičiausiai darė tolesnį neigiamą poveikį namų ūkių finansinei padėčiai ir turėjo įtakos skurdo ir pajamų nelygybės didėjimui trumpuoju laikotarpiu.

Nepaisant 2012–2019 m. padarytos pažangos, strategijos „Europa 2020“ tikslas žmonių, kuriems gresia skurdas, skaičių sumažinti 20 mln., palyginti su 2008 m., pastarąjį dešimtmetį tebebuvo nepasiekiamas. Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane nustatytas naujas 2030 m. tikslas – žmonių, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, skaičių nuo 91 mln. asmenų 2019 m. iki 2030 m. sumažinti dar 15 mln. iki maždaug 76 mln.[4] Atsižvelgiant į ypatingą skurdo ir socialinės atskirties poveikį vaikams, veiksmų plane taip pat nustatytas konkretus papildomas siekis iki 2030 m. vaikų (17-os metų ir jaunesnių), kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, skaičių sumažinti 5 mln.

1.1. Tolesni pokyčiai

Pagal dabartinį 2021–2027 m. ES ilgalaikį biudžetą (dar vadinamą daugiamete finansine programa), siekiant supaprastinti finansavimą ir gerinti fondų tarpusavio sąveiką, EPLSAF yra integruotas į „Europos socialinį fondą +“ (ESF+). Siekiant didinti paramą socialinei įtraukčiai, ESF+ reglamente[5] reikalaujama, kad socialinės įtraukties tikslams būtų skirta bent 25 proc. ESF+ krypties, kuriai taikomas pasidalijamasis valdymas, išteklių (palyginti su 20 proc. pagal 2014–2020 m. Europos socialinio fondo (ESF) reikalavimus), kiekvienai valstybei narei numatant dar bent 3 proc. lėšų materialinio nepritekliaus problemai spręsti – dabartiniam pagrindiniam EPLSAF tikslui. Valstybės narės yra numačiusios labiausiai skurstantiems asmenims remti skirti 5 mlrd. EUR ESF+ išteklių (ES įnašas siekia 4,5 mlrd. EUR). Tai sudaro 4 proc. visų ESF+ išteklių, kuriems taikomas pasidalijamasis valdymas, ir viršija 3 proc. teisinį reikalavimą.

Siekiant kuo labiau supaprastinti paramos materialinio nepritekliaus problemai spręsti teikimo procesą, taikomos specialios taisyklės. Nors su materialinės pagalbos prioritetais

[3] Tai yra visų metų 27 šalių Europos Sąjungos rodikliai, pateikiami Eurostato interneto svetainėje (ILC_PEP S01). Trūkstami Kroatijos 2008 ir 2009 m. duomenys ekstrapoliuoti remiantis 2010 m. pateiktu rodikliu.

[4] Europos Komisija (2021 m.), Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, pridedamas prie Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas“ (SWD(2021) 46 *final*).

[5] 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1057, kuriuo nustatomas „Europos socialinis fondas +“ (ESF+) ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1296/2013.

arba programomis susiję veiksmai, kuriems taikomi supaprastinti valdymo ir stebėsenos reikalavimai, įtraukti į ESF+ struktūrą, jų valdymas parengtas kuo paprastesnis, kad būtų išvengta susijusioms organizacijoms tenkančios administracinės naštos.

1.2. EPLSAF koordinavimas ES lygmeniu

Kaip ir ankstesniais metais, EPLSAF ekspertų grupė ir toliau buvo pagrindinis forumas, kuriame vadovaujančiosios institucijos keičiasi informacija apie fondo įgyvendinimą. 2021 m. ekspertų grupė (kartu su ESF technine darbo grupe) susitiko du kartus, kad aptartų EPLSAF programų įgyvendinimą. Aptarti tokie svarbūs aspektai kaip papildomos priemonės, auditai, koordinavimas su kitais ES fondais, supaprastintas išlaidų apmokėjimas ir elektroniniai kuponai, taip pat su iniciatyva „REACT-EU“ susiję pakeitimai.

Siekiant stiprinti ryšius su suinteresuotaisiais subjektais, 2020 ir 2021 m. anksčiau rengti EPLSAF tinklo susitikimai buvo pakeisti EPLSAF bendruomenės tarpusavio mokymosi veikla. Per šį laikotarpį buvo surengti trys teminiai internetiniai seminarai, trys tarpusavio keitimosi informacija susitikimai ir dvi konferencijos, kurių metu aptarti su įgyvendinimu susiję iššūkiai ir ESF+ teikiamos galimybės.

Visų pirma, per šiuos seminarus ir keitimosi informacija susitikimus aptarti šie klausimai:

- naujų EPLSAF lėšomis finansuojamų priemonių galutinių paramos gavėjų ypatumai ir nauja per COVID-19 pandemiją įgyvendinta praktika;
- galimi integruoti galutinių paramos gavėjų socialinės įtraukties rėmimo metodai;
- stebėsena ir informavimo veikla;
- papildomos priemonės socialinei įtraukčiai per pandemiją ir jai pasibaigus skatinti;
- (elektroninių) kuponų programų įgyvendinimas ir
- suinteresuotųjų subjektų ir galutinių paramos gavėjų dalyvavimas ir vaidmuo.

2. VEIKSMŲ PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMO PAŽANGA[6]

2.1. Finansinis įgyvendinimas

2021 m. visos tinkamos finansuoti viešosios išlaidos, skirtos EPLSAF paramai teikti, siekė 694 mln. EUR. 2021 m. pabaigoje FEAD investicijoms buvo numatytas iš viso 5,0 mlrd. EUR biudžetas. Į šį bendrą biudžetą įtraukta papildoma 0,5 mlrd. EUR suma, susijusi su iniciatyvos „REACT-EU“ priemonių rinkiniu, kuris buvo sukurtas reaguojant į COVID-19 protrūkį. Jis apima ir skirtas ES lėšas, ir įgyvendinimui numatytą nacionalinį bendrą finansavimą. Iki 2021 m. pabaigos buvo patvirtinti ne visi su iniciatyva „REACT-EU“ susiję pakeitimai. Remiantis 2021 m. pabaigoje dar vykdytų programos pakeitimų peržiūra, 2022 m. buvo numatoma bendrą biudžetą dar padidinti.

Iš 5,0 mlrd. EUR biudžeto visos patvirtintos išlaidos iki 2021 m. pabaigos siekė 4,68 mlrd. EUR (sudarė 94 proc. viso biudžeto)[7]**.** 2021 m. įgyvendinant veiksmus paramos

[6] Duomenys atspindi 2014–2020 m. VP įgyvendinimo padėtį iki 2021 m. gruodžio 31 d., kaip pranešta metinėse įgyvendinimo ataskaitose, pateiktose iki 2022 m. lapkričio 12 d. Visos ataskaitos ir duomenys kaupiami Europos Sąjungos fondų valdymo sistemoje SFC2014 (https://ec.europa.eu/sfc/en/2014/fund/fead). SFC2014 reglamentuojama 2014 m. gegužės 5 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 463/2014.

[7] Patvirtintomis išlaidomis laikoma tai, kas metinėse įgyvendinimo ataskaitose vadinama visa tinkamų finansuoti viešųjų išlaidų, patvirtintų dokumentuose, kuriuose nustatomos veiksmų finansavimo sąlygos, suma (1 bendras išteklių rodiklis, nustatytas Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1255/2014 (OL L 337, 2014 11 25, p. 46) priede).

gavėjų patirtų ir sumokėtų išlaidų metinės sumos, apie kurias pranešta, palyginti su ankstesniais metais, gerokai padidėjo iki 768,3 mln. EUR ir iki 2021 m. pabaigos pasiekė iš viso 3 614,5 mln. EUR (arba 65 proc. viso biudžeto). **Kalbant apie deklaruotas išlaidas, taip pat galima pastebėti spartesnį jų augimą, palyginti su ankstesniais metais. Metinė deklaruotų išlaidų suma buvo 703,9 mln. EUR, taigi bendra suma siekė 3 115,3 mln. EUR (arba 63 proc. viso biudžeto).**

Į 2021 m. EPLSAF programų biudžetus įtraukus papildomą pagal iniciatyvą „REACT-EU“ numatytą finansavimą, **iki 2021 m. pabaigos nebuvo visiškai panaudotos nė vienai EPLSAF programai skirtos lėšos**; **vidutinis ES lėšų panaudojimo lygis buvo 63 proc.** Lėšų panaudojimo lygiai nustatomi remiantis panaudota viso skirto biudžeto lėšų dalimi, kuri šiuo metu yra deklaruota Komisijai. Šiuo metu naudoti lėšas gana gerai sekasi Bulgarijai (91 proc.), Ispanijai (86 proc.), Nyderlandams (86 proc.), Suomijai (83 proc.), Lenkijai (82 proc.), Airijai (80 proc.), Austrijai (78 proc.), Latvijai (77 proc.), Kiprui (73 proc.) ir Vengrijai (72 proc.). Remiantis dabartiniu lėšų panaudojimo lygiu, numatoma, kad šios šalys iki 2023 m. pabaigos deklaruos visų savo programų biudžetų išlaidas.

Programoms skirtų lėšų panaudojimas labiausiai pagerėjo Rumunijoje (26 procentiniais punktais (proc. punktais), palyginti su 2020 m. pabaiga), Vengrijoje (25 proc. punktais), Kipre (21 proc. punktu) ir Nyderlanduose (20 proc. punktų). Siekiant sparčiau naudoti lėšas, kad 2023 m. pabaigoje nebūtų panaikinti EPLSAF programų biudžeto įsipareigojimai, reikės imtis papildomų veiksmų, visų pirma Italijoje (dabartinis lėšų panaudojimo lygis – 40 proc.), Kroatijoje (46 proc.), Lietuvoje (64 proc.) ir Slovėnijoje (56 proc.).

Paaiškėjo, kad EPLSAF yra lanksti priemonė, padedanti reaguoti į naujus poreikius, pavyzdžiui, susijusius su COVID-19 krize. 2020 m. balandžio mėn., siekiant įgyvendinti Išplėstinę atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvą (CRII+), EPLSAF reglamentas buvo iš dalies pakeistas[8]. Taip sudarytos sąlygos paramą teikti netiesiogiai, pvz., pasitelkiant kuponus ar korteles (siekiant sumažinti užsikrėtimo riziką), ir įsigyti EPLSAF paramą teikiančioms organizacijoms skirtas asmenines apsaugos priemones. Be to, šiais pakeitimais valstybėms narėms suteikta galimybė vienus ataskaitinius metus taikyti 100 proc. ES bendro finansavimo normą. Iki 2021 m. pabaigos buvo iš dalies pakeista 12 EPLSAF programų: pagal aštuonias programas nustatyta 100 proc. bendro finansavimo norma, o pagal keturias programas pradėtos taikyti neatidėliotinos reagavimo į pandemiją priemonės.

2021 m. vasario mėn. pagal Komisijos ekonomikos gaivinimo planą, grindžiamą iniciatyva „REACT-EU“, buvo padarytas dar vienas EPLSAF reglamento pakeitimas[9]. Šiuo pakeitimu valstybėms narėms suteikiama galimybė ESF, EPLSAF ir Europos regioninės plėtros fondo programoms skirti papildomą finansavimą. Šiais papildomais ištekliais galima papildyti jau teikiamą paramą, pavyzdžiui, pagalbą maistu ir (arba) pagrindinę materialinę pagalbą, ir socialinės įtraukties projektus. Papildomi ištekliai turėtų atitikti kiekvienos valstybės narės konkrečius poreikius ir turėtų būti atsižvelgiama į nuo COVID-19 pandemijos protrūkio padidėjusį skurstančių asmenų skaičių. Iš viso iš dalies pakeista 13 veiksmų programų (Belgijos, Bulgarijos, Estijos, Ispanijos, Prancūzijos, Kroatijos, Italijos, Latvijos, Liuksemburgo, Austrijos, Rumunijos, Slovėnijos ir Slovakijos), kurioms pagal iniciatyvos „REACT-EU“ 2021 m. dalį iš viso skirta 506 mln. EUR papildomo finansavimo.

[8] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A32020R0559.

[9] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A32021R0177.

2022 m. balandžio 6 d. dėl sanglaudos veiksmų dėl pabėgėlių Europoje (CARE) EPLSAF reglamentas buvo dar kartą iš dalies pakeistas[10]**.** Pagal iniciatyvą „Sanglaudos veiksmai dėl pabėgėlių Europoje“ valstybėms narėms ir regionams suteikiama daugiau lankstumo naudotis EPLSAF lėšomis teikiant skubią pagalbą po Rusijos plataus masto invazijos iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Kalbant konkrečiai, valstybės narės gali prireikus pakeisti tam tikras savo programų dalis, kad būtų galima įveikti krizę, ir, užuot prašius Komisijos patvirtinti pakeitimus, jai tiesiog apie juos pranešti. Be to, pakeitimais numatyta ankstesnė data, nuo kurios šios iniciatyvos laikomos tinkamomis finansuoti, – 2022 m. vasario 24 d. Pagal juos taip pat leidžiama ataskaitiniais metais, kurie prasideda 2021 m. liepos 1 d. ir baigiasi 2022 m. birželio 30 d., taikyti 100 proc. ES bendro finansavimo normą. Be to, 2022 m. balandžio 12 d. buvo priimtas reglamentas[11], kuriuo papildomi sanglaudos veiksmai dėl pabėgėlių Europoje. Šiuo pakeitimu užtikrinamas likvidumas ir sudaromos sąlygos paramos gavėjams greičiau pasinaudoti lėšomis. Tai padaryta pagal iniciatyvos „REACT-EU“ 2021 m. dalį išankstinio finansavimo mokėjimams pagal EPLSAF ir sanglaudos politikos programas numatant papildomą 3,5 mlrd. EUR sumą.

2.2. Įgyvendinimas vietoje

EPLSAF aprėptis ir galutinių paramos gavėjų profilis

2021 m. iš EPLSAF 15,0 mln. asmenų buvo suteikta pagalba maistu, o dar 2,1 mln. asmenų – pagrindinė materialinė pagalba. Paramą socialinei įtraukčiai gavo šiek tiek mažiau nei 18 000 asmenų. Iš šių visų 17,1 mln. asmenų 50 proc. buvo moterys, 26 proc. – vaikai ir 11 proc. – vyresni kaip 65 metų asmenys. Migrantai, užsienio kilmės arba mažumoms priklausantys asmenys sudarė 18 proc., neįgalieji – 6 proc., benamiai – 5 proc.

2021 m. EPLSAF parama buvo sėkmingai teikiama 27 valstybėse narėse ir padaryta nemaža pažanga siekiant šio fondo tikslų. Dauguma valstybių narių (23 iš 27) teikė pagalbą maistu ir (arba) pagrindinę materialinę pagalbą ir įgyvendino papildomas priemones (1 lentelė, VP I). Keturios valstybės narės toliau vykdė socialinės įtraukties programas (1 lentelė, VP II).

Table 1. Iš EPLSAF teiktos pagalbos rūšys

Veiksmų programa	Pagalbos rūšis	Valstybė narė
VP I	Pagalba maistu	**10 valstybių narių**: BE, BG, EE, ES, FI, FR, MT, PL, PT, SI
	Pagrindinė materialinė pagalba	**1 valstybė narė**: AT
	Abiejų rūšių pagalba	**12 valstybių narių**: CY*, CZ, EL, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, RO, SK^
VP II	Socialinė	**4 valstybės narės**: DE, DK, NL, SE

[10] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/HIS/?uri=uriserv:OJ.L_.2022.109.01.0001.01.LIT.
[11] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/HIS/?uri=uriserv:OJ.L_.2022.115.01.0038.01.LIT.

	įtrauktis	

* Kipras 2019 m. užbaigė savo pagalbos maistu teikimo projektą ir nuo to laiko daugiausia dėmesio skiria tik pagrindinės materialinės pagalbos teikimui.
^ Slovakija 2016–2020 m. teikė pagrindinę materialinę pagalbą ir nuo tada praneša tik apie teikiamą pagalbą maistu.

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos.

2021 m. vaikai sudarė maždaug 26 proc. visų asmenų, gavusių pagalbą maistu, pagrindinę materialinę pagalbą ar pagalbą socialinei įtraukčiai skatinti. Ši dalis, palyginti su 2020 m., kai ji siekė 28 proc., šiek tiek sumažėjo. Keliose valstybėse narėse, visų pirma Belgijoje, Kroatijoje, Vengrijoje, Prancūzijoje ir Maltoje, vaikams buvo skirta didžiausia paramos maistu dalis. Be to, Kipras, Vengrija, Airija ir Austrija materialinę paramą teikė tik vaikams (taigi jiems suteikta visa pagrindinė materialinė pagalba).

Apie 18 proc. galutinių paramos gavėjų buvo migrantai, užsienio kilmės arba mažumoms priklausantys asmenys (įskaitant marginalizuotas bendruomenes, pavyzdžiui, romus). Vis dėlto ši dalis gali būti netinkamai įvertinta, nes dėl duomenų apsaugos ne visada pateikiama informacija apie paramą gaunančius migrantus (Graikijoje, Prancūzijoje ir Slovakijoje). Migrantai apskritai yra didžiausia grupė, po jų rikiuojasi pabėgėliai ir prieglobsčio prašytojai.

Maždaug 5 proc. EPLSAF galutinių paramos gavėjų buvo benamiai; ši dalis iš esmės nepasikeitė. Vis dėlto benamių skaičių labai sunku tiksliai įvertinti, nes jie nėra registruoti ir dažnai asmeninę informaciją teikia nenoriai. Airijoje, Čekijoje ir Prancūzijoje benamiai sudarė daugiau kaip 10 proc. galutinių pagalbos maistu gavėjų. Italijoje pagalbą maistu gavusių benamių dalis buvo gana nedidelė (3,7 proc.), tačiau jie sudarė didžiausią pagrindinės materialinės pagalbos gavėjų grupę (94 proc. visų galutinių paramos gavėjų). Čekijoje benamiai taip pat sudarė gana didelę galutinių pagrindinės materialinės pagalbos gavėjų dalį (21 proc.).

Maždaug 6 proc. galutinių paramos gavėjų buvo neįgalieji. Didžiausia dalis neįgaliųjų, kuriems buvo teikiama pagalba maistu, nustatyta Bulgarijoje ir Vengrijoje (abiejose šalyse po 31 proc.). Gana didelė materialinę pagalbą gavusių neįgaliųjų dalis buvo ir Rumunijoje, Latvijoje bei Lietuvoje (atitinkamai 19 proc., 17 proc. ir 12 proc.).

EPLSAF įgyvendinimas COVID-19 pandemijos sąlygomis

2021 m. pagalbos maistu ir pagrindinės materialinės pagalbos teikimui ir toliau didelį poveikį darė su COVID-19 susiję apribojimai bei didesnis pagalbos poreikis. 2020 m. įvesti pokyčiai, kuriais siekta palengvinti susiklosčiusią padėtį, buvo toliau vykdomi ir 2021 m. Tarp 2021 m. programose nurodytų pavyzdžių – galutinių paramos gavėjų rūšių ir skaičiaus, paramos teikimo būdų ir paramos rūšių pokyčiai.

Keliose programose nurodyta, kad, siekiant padėti įveikti pandemijos sukeltus sunkumus, įtraukti papildomi socialiai pažeidžiami asmenys ir šeimos, kuriems iki COVID-19 pandemijos parama nebuvo teikiama. Tai išsamiau nagrinėjama konkrečiose šio skyriaus dalyse. Šiame skyriuje taip pat atkreipiamas dėmesys į tai, kad 2020 m. buvo ne tik toliau teikiama esama parama, bet ir atrinktos naujos pagalbos maistu, ypač pagrindinės materialinės pagalbos, gavėjų grupės. Per pandemiją padidinta parama buvo toliau teikiama ir 2021 m., kaip išsamiai aprašyta tolesnėse konkrečiose dalyse. Pavyzdžiui, Latvija pranešė, kad 2021 m. per nepaprastąją padėtį ji išplėtė nepasiturinčių ir mažas pajamas gaunančių namų ūkių tinkamumo gauti paramą kriterijus, veiksmingai užtikrindama, kad parama pagal programą jos gavėjams būtų teikiama ilgesnį laiką. Bulgarijoje buvo remiamos papildomos grupės, be kita ko, į programas įtrauktos atsižvelgiant į jų socialinę ir ekonominę padėtį, ir asmenys, kuriems kyla didelė rizika užsikrėsti COVID-19 infekcija (jiems parama buvo pristatoma į namus). Nors per pandemiją bendras galutinių paramos gavėjų skaičius padidėjo, pranešta, kad pagal tam tikras programas teikiamos paramos gavėjų skaičius sumažėjo. Pavyzdžiui, Airijoje, pradėjus įgyvendinti nacionalines pajamų rėmimo per pandemiją programas, sumažėjo galutinių paramos gavėjų skaičius. Taip sudarytos sąlygos teikiant paramą iš EPLSAF daugiausia dėmesio skirti labdaros organizacijų rėmimui, gerinant maisto kokybę ir didinant įvairovę, taip pat įtraukiant sunkiau pasiekiamus pažeidžiamus asmenis.

Pandemija taip pat turėjo didelės įtakos paramos teikimo būdams. Siekiant mažinti paramos gavėjų užsikrėtimo riziką, įgyvendinant programas, užuot naudojusis centriniais paramos atsiėmimo punktais, išplėsti maisto produktų ir pagrindinės materialinės pagalbos pristatymo į namus tinklai. Šis pokytis, kaip vienas iš matomiausių, paminėtas įvairių programų, pavyzdžiui, Estijos, Graikijos ir Latvijos, ataskaitose. Estija pranešė, kad, palyginti su laikotarpiu iki 2020 m., žmonėms į namus pristatyta gerokai daugiau maisto paketų. Maisto paketai taip pat buvo pristatomi tiesiai į benamių prieglaudas. Latvijoje paruošti patiekalai, kurie anksčiau buvo tiekiami labdaros valgyklose, buvo dalijami tik išsinešti. Įgyvendinant daugumą programų pranešta, kad dėl COVID-19 kilo didelių su logistika susijusių paskirstymo sunkumų. Kai kuriose šalyse paramą į namus pristatydavo paramą gaunančios organizacijos ir jų savanoriai ir (arba) darbuotojai, o kitose taip pat buvo naudojamasi siuntinių pristatymo paslaugomis. Pandemija turėjo įtakos savanorių ir kitų darbuotojų galimybėms dirbti paramos paskirstymo centruose. Prancūzijos ataskaitoje šie veiksniai nurodyti kaip pagrindiniai, turėję įtakos EPLSAF įgyvendinimui. Tuo pat metu Prancūzija pranešė, kad padidėjo iš EPLSAF teikiamos pagalbos maistu svarba, nes prekybos centrai ir žemės ūkio partneriai ėmė dovanoti mažiau maisto produktų.

Galiausiai kai kuriais atvejais pasikeitė ir teikiamos paramos rūšys. Nors pagalba maistu ir dalijamo maisto rūšys iš esmės išliko tokios pat (išskyrus Airiją, kaip paminėta pirmiau), pagrindinė materialinė pagalba nuo 2020 m. buvo greitai pritaikyta prie konkrečių dėl pandemijos atsiradusių poreikių. Siekiant padėti pandemijos metu patenkinti konkrečius pažeidžiamų grupių poreikius, teikiant pagalbą buvo dalijamos, be kita ko, asmeninės apsaugos priemonės, dezinfekantai ir papildomi higienos reikmenys. Apskritai šie pokyčiai nereiškia, kad buvo pakeistos esamos pagrindinės materialinės pagalbos rūšys. Kipre visą pandemijos laikotarpį buvo toliau dalijami naujagimiams skirti produktai. Prancūzija ir Rumunija pranešė apie kitus paramos teikimo organizavimo pokyčius. 2021 m. abiejose šalyse buvo naudojami kuponai, kuriuos buvo galima tiesiogiai išsikeisti į maisto produktus ir pagrindinę materialinę pagalbą. Rumunija pranešė, kad naudojantis kuponais buvo galima lengviau veiksmingai pasiekti paramos gavėjus.

VP I. Pagalba maistu

Daugiausia pagalbos maistu gavėjų absoliučiais skaičiais buvo Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Lenkijoje ir Rumunijoje (žr. 2 lentelę). Dėl iniciatyvos „REACT-EU“ gerokai padidėjo Italijai skirtas biudžetas – šiek tiek mažiau nei 200 mln. EUR, todėl padaugėjo pagalbą maistu gavusių žmonių. Rumunijoje, palyginti su 2020 m., taip pat labai padidėjo asmenų, kuriems suteikta parama, skaičius (nuo 1,2 mln. iki 1,5 mln.). Tai buvo susiję su pagal iniciatyvą „REACT-EU“ padidintu biudžetu (56 mln. EUR) ir sparčiau naudojamomis biudžeto lėšomis. Vis dėlto kitose valstybėse narėse asmenų, kuriems suteikta parama, skaičius, palyginti su ankstesniais metais, išliko gana stabilus. Prancūzija pranešė, kad 2020–2021 m. galutinių paramos gavėjų skaičius sumažėjo (2020 m. jis siekė 5,5 mln., o 2021 m. – 5,1 mln.), tačiau vis dar yra daug didesnis nei prieš COVID-19 pandemiją. Prancūzijos metinėje įgyvendinimo ataskaitoje šis paramos gavėjų skaičiaus sumažėjimas nepaaiškintas. Vis dėlto joje pabrėžiama, kad iš EPLSAF turi būti toliau teikiama pagalba maistu, nes COVID-19 pandemija daro labai didelį poveikį, o privatusis sektorius dovanoja mažiau maisto produktų. Visus 2021 m. toliau galiojo lankstesnės nacionalinės įgyvendinimo taisyklės, priimtos reaguojant į COVID-19 protrūkį. Todėl šis lankstumas neturėjo įtakos galutinių paramos gavėjų skaičiaus mažėjimui.

Table 2. Pagalbą maistu gaunančių asmenų skaičius pagal metus (tūkst.)

Valstybė narė	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	% ES
BE	394	359	382	449	3 %
BG	540	466	494	553	4 %
CY	2	2	–	–	0 %
CZ	101	57	78	62	0 %
EE	23	21	26	24	0 %
ES	1 288	1 229	1 496	1 468	10 %
FI	281	316	317	295	2 %
FR	4 340	4 790	5 504	5 120	34 %
EL	353	290	294	319	2 %
HR	42	108	23	62	0 %
HU	184	141	182	177	1 %
IE	152	195	277	157	1 %
IT	2 678	2 079	2 657	2 984	20 %
LT	197	192	183	195	1 %
LU	13	13	13	13	0 %
LV	70	76	75	88	1 %
MT	13	11	12	10	0 %
PL	1 385	1 356	1 337	1 254	8 %
PT	79	93	149	170	1 %
RO**	–	–	1 186	1 486	10 %
SI	158	153	157	151	1 %
SK	192	185	137	7	0 %

ES	12 486	12 128	14 980	15 044	100 %
** Rumunijos duomenys grindžiami ne metine įgyvendinimo ataskaita, o papildomais paaiškinimais, vadovaujančiosios institucijos Komisijai pateiktais dėl neatitikties, kurią ketinama ištaisyti nuo 2022 m.[12]					

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

Įgyvendinant EPLSAF programas visoje ES daugiausia dėmesio skiriama įvairioms prioritetinėms tikslinėms grupėms, ir tai tiesiogiai atspindi skirtingos paramą gavusių asmenų grupės. Taip yra daugiausia todėl, kad EPLSAF programomis papildomos įvairios nacionalinės politikos kryptys. Iš 3 lentelės matyti, kad Vengrijoje gana didelė dalis pagalbos maistu (60 proc.) buvo skirta vaikams, o kitos valstybės narės dažniau nusprendė EPLSAF lėšas naudoti tiesioginei pagalbai maistu vyresniems kaip 65 metų asmenims teikti (Bulgarijoje – 35 proc., Suomijoje – 36 proc., Latvijoje – 31 proc., Rumunijoje – 29 proc.). Bendra moterų dalis, palyginti su visu pagalbos maistu gavėjų skaičiumi, siekė 50 proc. Vis dėlto ir ji įvairiose valstybėse narėse labai nevienoda: moterys sudarė 59 proc. galutinių paramos gavėjų Bulgarijoje ir 57 proc. Maltoje, tačiau tik 24 proc. Vengrijoje ir 31 proc. Airijoje (gerokai mažiau nei ES vidurkis). Belgijoje, Čekijoje, Liuksemburge, Vengrijoje ir Ispanijoje įgyvendinant pagalbos maistu veiksmus parama suteikta didelėms dalims migrantų. Vidutinė neįgaliųjų, gaunančių pagalbą maistu, dalis ES buvo gana nedidelė – vidutiniškai siekė 5 proc. Vis dėlto gerokai daugiau neįgaliųjų pagalba maistu suteikta Vengrijoje (33 proc.), Bulgarijoje (29 proc.), Rumunijoje (17 proc.), Latvijoje (17 proc.), Lenkijoje (16 proc.) ir Lietuvoje (12 proc.). Benamiai dažnai nelaikomi tiksline pagalbos maistu gavėjų grupe, tačiau Čekijoje ir Airijoje jie sudarė po 17 proc., o Slovakijoje – net 100 proc. tokios pagalbos gavėjų. Slovakija, įgyvendindama visą pagalbos maistu programą, penkiuose miestuose benamiams dalijo paruoštus karštus patiekalus.

[12] Rumunija į oficialius metinėje įgyvendinimo ataskaitoje pateiktus duomenis neįtraukė paramos gavėjų, ankstesniais metais jau gavusių pagalbą maistu, o tai neatitinka kitų šalių ataskaitų. Pastebėjus šią neatitiktį, vadovaujančioji institucija pateikė patikslintus duomenis.

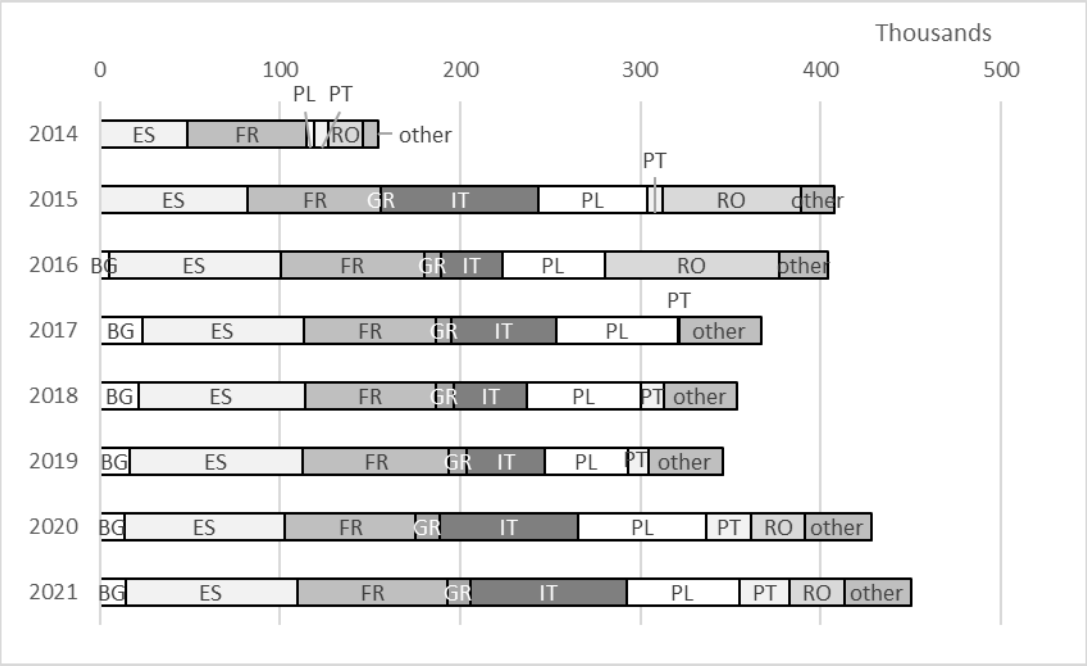
Table 3. Pagalbą maistu gavusių asmenų kategorijos 2021 m.

	Children	Older	Women	Migrants	With disabilities	Homeless
BE	29%	9%	39%	29%	3%	5%
BG	22%	35%	59%	8%	29%	0%
CY						
CZ	48%	9%	40%	26%	7%	17%
EE	22%	18%	53%	22%	19%	4%
ES	29%	7%	53%	27%	2%	2%
FI	14%	36%	45%	12%	2%	1%
FR	31%	7%	52%	0%	0%	11%
GR	20%	10%	52%	7%	3%	3%
HR	46%	18%	53%	4%	2%	0%
HU	60%	12%	24%	32%	33%	6%
IE	36%	8%	31%	15%	4%	17%
IT	20%	11%	52%	23%	1%	4%
LT	25%	11%	52%	1%	12%	0%
LU	28%	2%	51%	79%	3%	2%
LV	13%	31%	56%	2%	17%	1%
MT	51%	7%	57%	8%	1%	0%
PL	26%	13%	51%	1%	16%	3%
PT	27%	7%	54%	8%	1%	0%
RO	24%	29%	40%	5%	17%	0%
SI	20%	18%	53%	9%	4%	1%
SK	0%	6%	23%	0%	4%	100%
EU	27%	12%	50%	10%	5%	6%

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

Siekiant įvertinti, kaip pasikeitė tikslinės grupės, kurioms per pandemiją buvo taikomos EPLSAF lėšomis finansuojamos pagalbos maistu priemonės, paramos gavėjų pandemijos metais (2020–2021 m.) asmeniniai ypatumai buvo palyginti su visų pagalbos maistu gavėjų 2014–2019 m. ypatumais. ES lygmeniu per COVID-19 pandemiją pagalba maistu suteikta šiek tiek (dviem procentiniais punktais) mažiau vaikų nei prieš pandemiją. Vyresnio amžiaus asmenų, moterų, neįgaliųjų ir benamių dalys, palyginti su 2020 m., padidėjo vienu procentiniu punktu. Tik nedaugelis valstybių narių pranešė apie didelius atskirų tikslinių paramos gavėjų grupių dalių pokyčius. Bulgarija ir Vengrija išsiskiria tuo, kad šiose šalyse pagalba maistu suteikta daugiau neįgaliųjų (atitinkamai 10 ir 11 procentinių punktų daugiau nei iki 2020 m.). Abiejose šalyse, kaip ir prieš COVID-19 pandemiją, pagalba maistu buvo konkrečiai skiriama socialinį nepriteklių patiriantiems neįgaliesiems. Pradėjus taikyti su COVID-19 susijusias izoliavimo priemones jų padėtis pablogėjo, ir tai buvo siekiama ištaisyti įgyvendinant šių šalių EPLSAF programas.

Figure 1. 2014–2021 m. suteikta pagalba maistu (tūkst. tonų) pagal valstybes nares

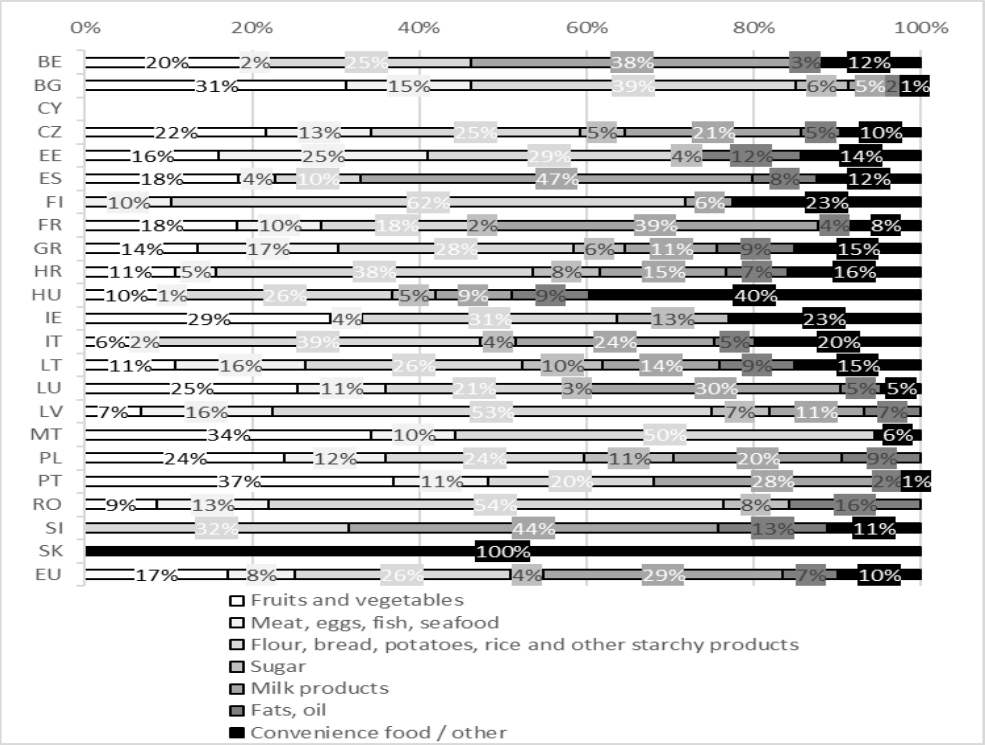

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

Maisto produktų kiekis tonomis nuo 2019 m. nuolat didėjo ir 2021 m. pasiekė beveik 450 000 tonų. Valstybės narės šį padidėjimą dažniausiai aiškino būtinybe reaguoti į COVID-19 izoliavimo priemonių taikymo laikotarpiais padidėjusį nesaugumą. Atskiroms valstybėms narėms tenkančioms maisto produktų dalys, palyginti su šiuo bendru maisto produktų kiekiu, laikui bėgant iš esmės nesikeitė. Rumunija išsiskiria tuo, kad 2017–2019 m. neteikė pagalbos maistu, tačiau nuo 2020 m. sugebėjo atnaujinti tokios pagalbos teikimą.

Visos valstybės narės pranešė, kad vienaip ar kitaip laikosi bendrojo principo, pagal kurį pagalba maistu atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant subalansuotą labiausiai skurstančių žmonių mitybą, tačiau jų taikomos įgyvendinimo priemonės yra labai nevienodos. 2 pav. pateikiama daugiau informacijos apie konkrečius pasirinktus tiekti maisto produktus. Bulgarijoje, Airijoje, Maltoje ir Portugalijoje vaisių ir daržovių dalis viršijo vidurkį. Suomijoje, Latvijoje, Maltoje ir Rumunijoje daugiau kaip pusę maisto produktų sudarė krakmolingi produktai, įskaitant miltus, duoną, bulves ir ryžius. Belgijoje, Prancūzijoje, Ispanijoje ir Slovėnijoje pieno produktams tenkanti visų maisto produktų dalis viršijo ES vidurkį. Paruoštų maisto produktų arba maisto, kurio negalima priskirti kitoms kategorijoms, dalis vidutiniškai siekia apie 10 proc., tačiau Slovakijoje tokie maisto produktai sudarė visą maisto krepšelį, o Vengrijoje – 40 proc. paskirstytų maisto produktų. Slovakija tiekė karštą sriubą, kepinius ir šiltus nealkoholinius gėrimus, kuriuos priskyrė kitų maisto produktų kategorijai. Duomenų apie Kiprą nėra, nes 2021 m. jis neteikė pagalbos maistu; 2018 m. – paskutiniais metais, kai Kipras teikė pagalbą maistu, – ją sudarė daugiausia krakmolingi produktai (45 proc.), o po jų rikiavosi vaisiai ir daržovės (27 proc.) ir šiek tiek mažesniu mastu gyvūniniai produktai (14 proc.) bei pieno produktai (14 proc.).

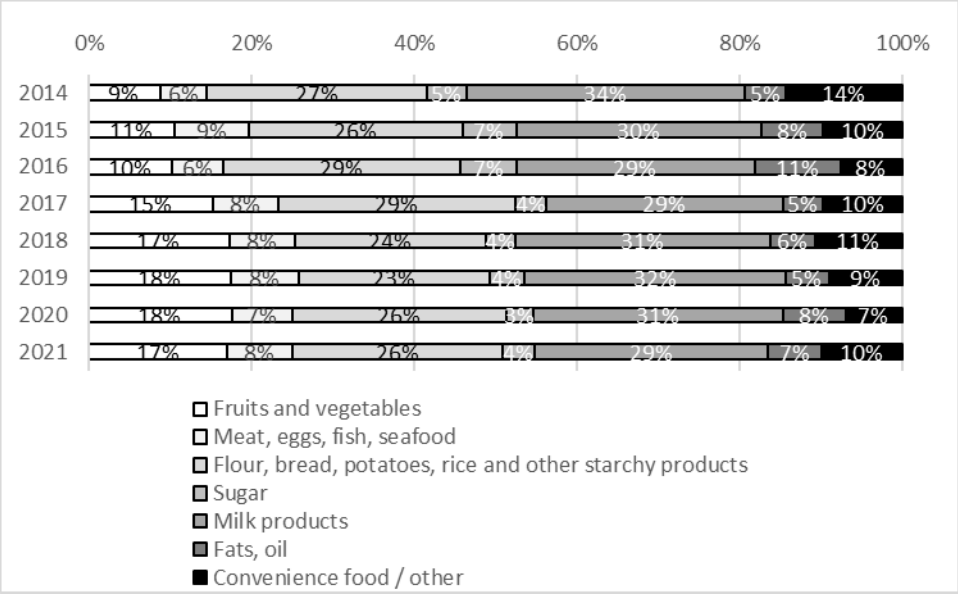
Figure 2. Pagalbos maistu sudėtis 2021 m. pagal valstybes nares

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

Konkreti pagalbos maistu sudėtis ilgainiui iš esmės nesikeitė. Tik **2014–2016 m. teiktos pagalbos maistu sudėtis pagal rūšis buvo šiek tiek kitokia**, galbūt dėl to, kad tais metais šiek tiek skyrėsi paramą teikusios valstybės narės.

Figure 3. Teiktos pagalbos maistu sudėtis (kaip dalis visos paramos)

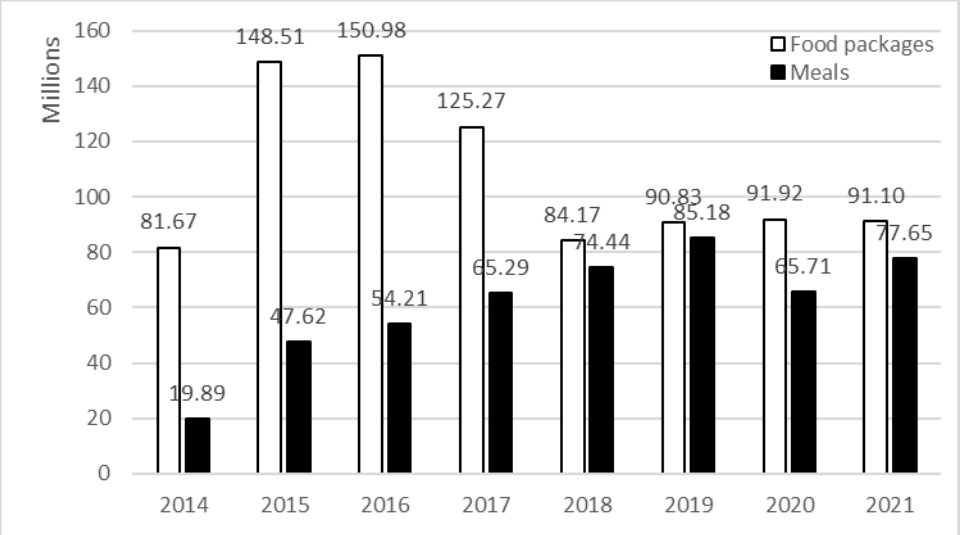

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

Maisto produktai buvo dalijami maisto paketais arba tiesiogiai kaip valgio porcijos. Slovakija 2021 m. skirstė tik valgio porcijas, o Prancūzija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Portugalija ir Slovėnija – tik maisto paketus. Kitos valstybės narės skirstė ir valgio porcijas, ir maisto

paketus. Iš 4 pav. matyti, kad laikui bėgant nuo 2019 m. maisto paketų pristatymo tendencija stabilizavosi; 2021 m. iš viso buvo paskirstyta 91,1 mln. maisto paketų ir 77,7 mln. valgio porcijų.

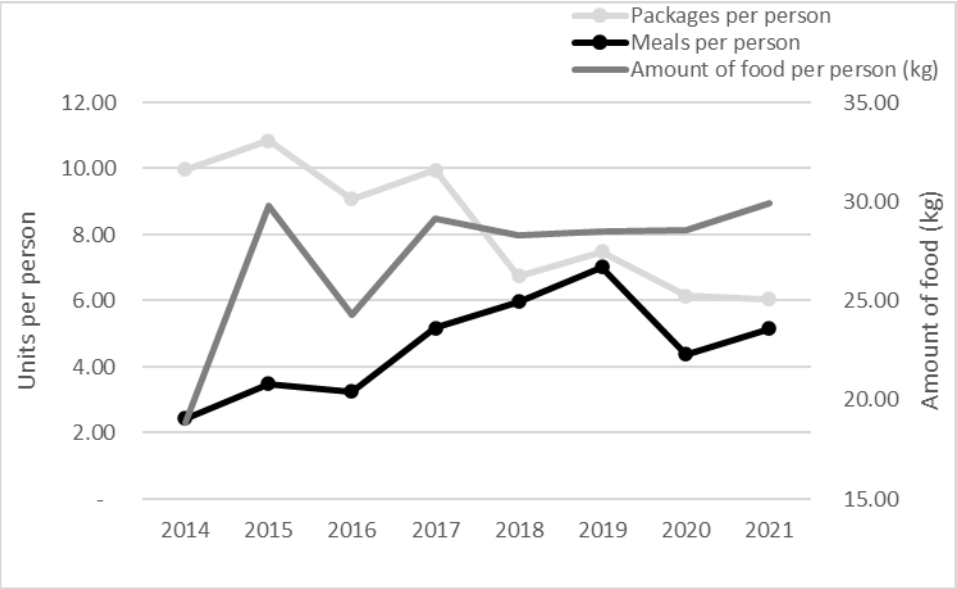
Figure 4. Laikui bėgant paskirstytų maisto paketų ir valgio porcijų skaičiaus tendencijos

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

Atliekant peržiūrą taip pat įvertinta, kaip laikui bėgant keitėsi vienam asmeniui skirtų maisto paketų ir valgio porcijų skaičiaus tendencija. Nuo 2015 m. bendras vienam asmeniui tenkančių paketų skaičius nuolat mažėjo: nuo vidutiniškai maždaug 10 paketų iki šiek tiek daugiau kaip šešių paketų 2021 m., o vienam asmeniui skirtų valgio porcijų skaičius padidėjo: nuo vidutiniškai šiek tiek daugiau kaip dviejų porcijų vienam asmeniui 2014 m. iki šiek tiek mažiau nei šešių porcijų 2021 m. Pagal svorį vienam asmeniui skirtų maisto produktų kiekis gerokai padidėjo nuo 18,9 kg 2014 m. iki 30,0 kg 2021 m.

Figure 5. 2014–2021 m. vienam asmeniui skirtų maisto produktų raida (įvairūs rodikliai)

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

VP I. Pagrindinė materialinė pagalba

Valstybės narės savo ataskaitose nurodė, kad 2018–2021 m. pagrindinės materialinės pagalbos gavėjų skaičius buvo gana stabilus (žr. 4 lentelę). Daugiau kaip pusę visų galutinių pagrindinės materialinės pagalbos gavėjų ES sudarė paramos gavėjai Rumunijoje, kurioje 2020–2021 m. galutiniams paramos gavėjams higienos reikmenų paketai buvo pristatyti keturis kartus. 2021 m. EPLSAF lėšomis taip pat buvo padedama įsigyti mokyklinius reikmenis, reikalavimus atitinkančių palankių sąlygų neturinčių vaikų tėvams paskirstant elektroninius kuponus. Jie šiuos kuponus galėjo panaudoti būtiniausiems savo vaikams reikalingiems mokykliniams reikmenims ir drabužiams įsigyti.

Table 4. Pagrindinę materialinę pagalbą gaunančių asmenų skaičius (tūkst.)

Valstybė narė	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	% ES
AT	45	44	44	42	2 %
CY	1	1	1	1	0 %
CZ	72	34	58	51	2 %
EL	239	189	266	275	13 %
HR	24	83	0	15	1 %
HU	26	57	128	150	7 %
IE	41	40	51	45	2 %
IT	–	5	25	29	1 %
LT	197	192	183	195	9 %
LU	13	13	13	13	1 %
LV	17	70	69	81	4 %
RO**	–	–	1 122	1 188	57 %
SK	110	97	–	–	0 %
ES	785	824	1 960	2 084	100 %

** Rumunijos duomenys grindžiami ne metine įgyvendinimo ataskaita, o papildomais paaiškinimais, vadovaujančiosios institucijos Komisijai pateiktais dėl neatitikties, kurią ketinama ištaisyti nuo 2022 m.

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

Kipre, Vengrijoje ir Airijoje pagrindinė materialinė pagalba buvo teikiama tik vaikams, kurie Austrijoje taip pat sudarė didelę tokios pagalbos gavėjų dalį (84 proc.). Apskritai teikiant pagrindinę materialinę pagalbą nebuvo orientuojamasi į vyresnius kaip 65 metų asmenis, nors Latvijoje ir Kroatijoje ši grupė (atitinkamai 31 proc. ir 19 proc.) viršijo ES vidurkį (10 proc.).

Moterys didesnę nei vidutinę materialinės pagalbos gavėjų dalį sudarė Latvijoje (57 proc.), Airijoje (58 proc.) ir Austrijoje (63 proc.); Kipre pagrindinė materialinė pagalba buvo teikiama tik moterims (jaunesnėms nei 15 metų mergaitėms).

Austrijoje, Kipre, Čekijoje, Italijoje ir Liuksemburge migrantų kilmės asmenų, kuriems suteikta parama, skaičius viršijo ES vidurkį. Lietuvoje, Latvijoje ir Rumunijoje pagrindinė materialinė pagalba suteikta palyginti daugiau neįgaliųjų nei kitose valstybėse narėse.

Italijoje pagrindinė materialinė pagalba buvo konkrečiai skirta benamiams (94 proc.); šioje šalyje daugiausia dėmesio buvo skiriama žmonėms, patiriantiems didelį materialinį nepriteklių, kurių dauguma yra užsienio kilmės benamiai vyrai. Italija pranešė, kad daugumai

2021 m. pagrindinę materialinę pagalbą gavusių asmenų (72 proc.) taip pat suteikta pagalba maistu (jų skaičius, palyginti su 2020 m. (46 proc.), padidėjo). Šalis siekė ne tik nedelsiant patenkinti pagrindinius ypač dideliame skurde gyvenančių asmenų poreikius, bet ir laipsniškai įveikti didelį nepriteklių. Iš to matyti, kaip įgyvendinant Italijos EPLSAF programą nuo pandemijos pradžios, reaguojant į didėjantį pagalbos poreikį, susijusį su sudėtingesne dėl pandemijos susiklosčiusia padėtimi, buvo visapusiškiau remiami paramos gavėjai.

Table 5. 2021 m. pagrindinę materialinę pagalbą gavusių asmenų asmeniniai ypatumai

	Children	Older	Women	Migrants	With disabilities	Homeless
AT	84%	0%	63%	67%	0%	0%
CY	100%	0%	100%	66%	0%	0%
CZ	39%	11%	40%	33%	8%	22%
GR	21%	9%	52%	8%	2%	3%
HR	35%	19%	52%	2%	2%	0%
HU	100%	0%	1%	7%	1%	0%
IE	100%	0%	58%	6%	0%	0%
IT	3%	4%	14%	77%	1%	94%
LT	25%	11%	52%	1%	12%	0%
LU	28%	2%	51%	79%	3%	2%
LV	14%	31%	57%	1%	17%	0%
RO	31%	11%	28%	6%	19%	0%
SK						
EU	36%	10%	34%	9%	13%	2%

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

Pagrindinės materialinės pagalbos gavėjų, kuriems parama buvo teikiama pandemijos metu, kategorijos taip pat buvo palygintos su paramos gavėjų, gavusių paramą iki 2020 m., kategorijomis (žr. 6 lentelę). **Skirtumai tiek valstybių narių, tiek ES lygmeniu yra didesni už skirtumus pagalbos maistu srityje.** Per pandemiją pagrindinė materialinė pagalba suteikta mažiau moterų nei laikotarpiu iki 2020 m. (15 procentinių punktų mažiau) ir daugiau neįgaliųjų (9 procentiniais punktais daugiau). Latvijoje EPLSAF lėšomis finansuojama pagrindinė materialinė pagalba 2020–2021 m. suteikta gerokai mažesnei daliai vaikų, palyginti su visais paramos gavėjais (32 procentiniais punktais mažiau), nei laikotarpiu iki pandemijos. Latvijos ataskaitoje paaiškinta, kad taip atsitiko dėl didesnių vyresnio amžiaus asmenų poreikių pandemijos metu, taip pat nacionalinės teisės aktų pakeitimų ir konkrečių šeimoms skirtų nacionaliniu lygmeniu teikiamos paramos galimybių. Dėl to sumažėjo būtinybė EPLSAF lėšomis remti šias grupes. Tai rodo ir bendras nedidelis **absoliutaus** vaikų, kuriems suteikta pagrindinė materialinė pagalba, skaičiaus padidėjimas. Vengrija pranešė, kad pagrindinė materialinė pagalba suteikta mažesnei daliai migrantų, palyginti su visais paramos gavėjais (24 procentiniais punktais mažiau), tačiau šio sumažėjimo nepaaiškino.

Kipre pandemijos metu labai išaugo pagrindinę materialinę pagalbą gavusių moterų dalis. Ji padidėjo nuo 57 proc. prieš pandemiją iki 100 proc. pandemijos metu (43 procentiniais punktais), nes šiuo laikotarpiu pagalba buvo teikiama tik moterims. Vis dėlto šis pokytis susijęs ne su pandemija, o su materialinės paramos naujagimiams, kuri nuo 2020 m. konkrečiai skiriama motinoms, teikimo supaprastinimu.

Table 6. Tikslinių grupių, kurioms buvo teikiama materialinė pagalba, pokyčiai nuo 2014–2019 m. laikotarpio iki 2020–2021 m. laikotarpio

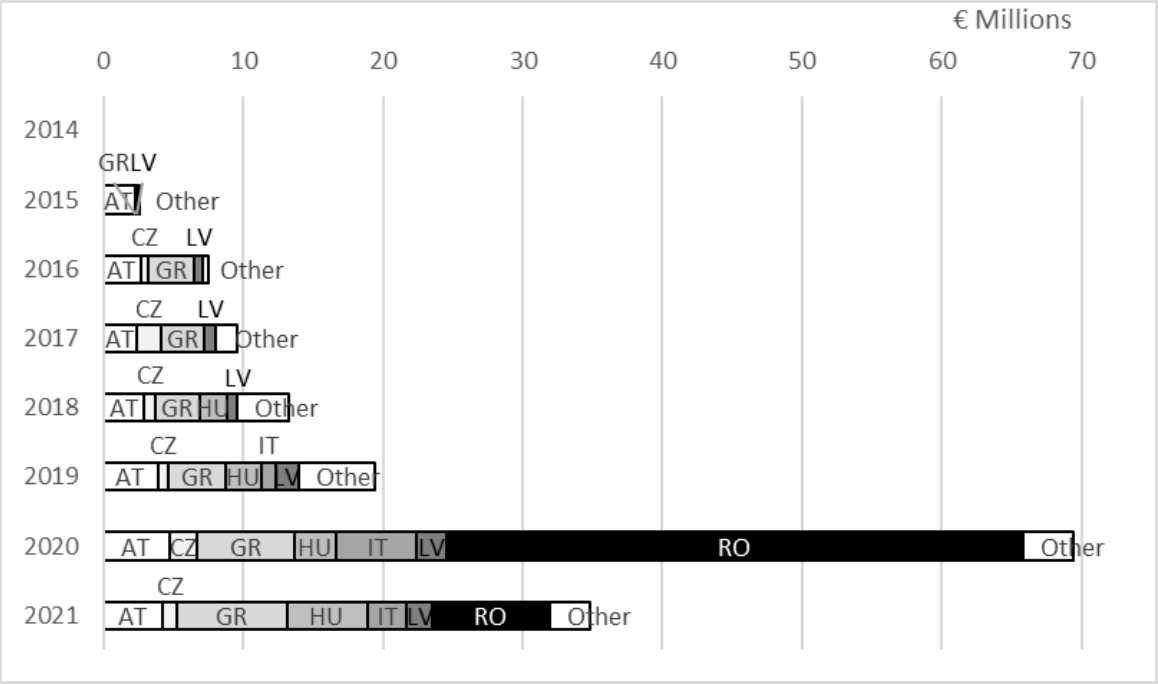
change in percentage points	Children	Older	Women	Migrants	With disabilities	Homeless
AT	-3	-	6	13	-	-
CY	-	-	43	11	-	-
CZ	-4	-4	-10	-1	-1	5
GR	-5	4	0	6	1	2
HR	8	-3	1	-7	-3	-0
HU	2	-	-2	-24	-2	-
IE	2	-	4	1	-	-
IT	5	2	7	-2	-4	5
LT	-1	2	0	-0	1	-0
LU	-2	1	-1	7	-1	2
LV	-32	15	4	-1	7	-0
RO						
SK						
EU	-4	3	-15	-2	9	-0

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.[13]

Iš valstybių narių metinių ataskaitų matyti, kad **iki 2020 m. EPLSAF lėšomis teikiamos pagrindinės materialinės pagalbos piniginė vertė didėjo**. Nors ši tendencija prasidėjo dar prieš 2020 m., galima pastebėti, kad nuo pandemijos pradžios 2020 m. materialinės pagalbos vertė gerokai padidėjo. Rumunija išsiskiria daugiausia tuo, kad tais metais vėl pradėjo įgyvendinti EPLSAF paramos veiksmus. Net neįskaitant Rumunijos, iš 6 pav. matyti, kad iki 2020 m. išliko teigiama tendencija ir suteiktos materialinės pagalbos vertė pasiekė 34,9 mln. EUR. Bendra vertė, apie kurią pranešta 2021 m., šiek tiek sumažėjo, ir tai daugiausia nulėmė pokyčiai Rumunijoje ir Italijoje, tačiau daugumoje šalių vertė išliko stabili arba padidėjo. 2021 m. pagal vertę didelė materialinė pagalba buvo suteikta Austrijoje (4,2 mln. EUR), Graikijoje (7,9 mln. EUR), Vengrijoje (5,7 mln. EUR) ir Rumunijoje (8,4 mln. EUR). Italija išsamiai nepaaiškino, kodėl 2021 m., palyginti su 2020 m., sumažėjo paskirstytų prekių vertė. Vis dėlto ši šalis nurodo, kad po COVID-19 pandemijos padėtis pasikeitė, todėl įgyvendinančiosios institucijos turėjo iš dalies pertvarkyti skirstant materialinę pagalbą atliekamą darbą.

[13] Rumunijos ir Slovakijos duomenys nepateikiami, nes šiose šalyse negalima palyginti paramos gavėjų grupių. Rumunija nepateikė duomenų apie paramos gavėjus iki 2020 m., o Slovakija nepateikė duomenų apie pagrindinės materialinės pagalbos gavėjus nuo 2020 m.

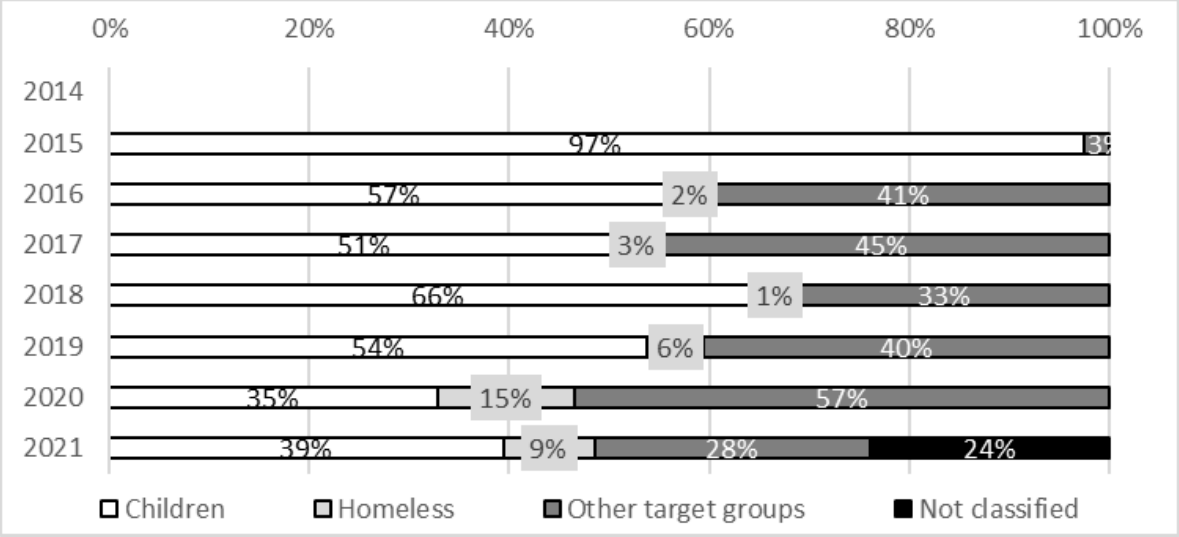
Figure 6. Bendra suteiktos pagrindinės materialinės pagalbos piniginė vertė (mln. EUR)

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

Nuo 2014–2020 m. programavimo laikotarpio pradžios suteiktos pagrindinės materialinės pagalbos vertės pasiskirstymas pagal konkrečias tikslines grupes buvo nevienodas. Išskyrus 2015 m., vaikams teko nuo trečdalio iki dviejų trečdalių pagrindinės materialinės pagalbos vertės, o pastaraisiais metais didėjo bendros benamiams suteiktos materialinės pagalbos vertės dalis. Rengiant šią ataskaitą Rumunija 2021 m. suteiktos materialinės pagalbos vertės dar nebuvo suskirsčiusi pagal tikslines grupes; tai yra tie 24 proc. materialinės pagalbos, kurie 7 pav. nepriskirti kitoms grupėms.

Figure 7. Bendros pagrindinės materialinės pagalbos vertės dalis pagal tikslines grupes

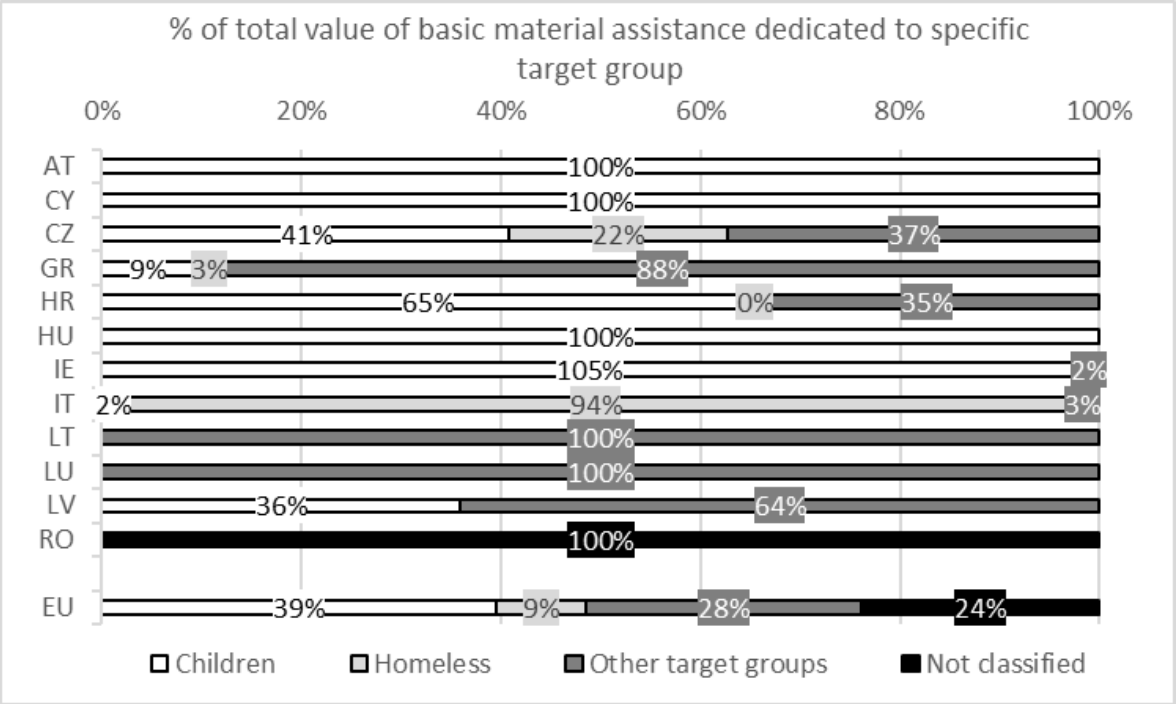

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

2021 m. tikslinėms grupėms suteiktos pagrindinės materialinės pagalbos santykinė vertė toliau analizuojama pagal valstybes nares. Tai suteikia galimybę suprasti, kaip skirtingai

šalys pasirinko pagrindinės materialinės pagalbos rūšis. Pagal vertę beveik visa pagrindinė materialinė pagalba Austrijoje[14], Kipre, Vengrijoje ir Airijoje[15], taip pat didelė jos dalis Kroatijoje (35 proc.) ir Čekijoje (41 proc.) buvo skirta vaikams. Čekijoje pagal vertę 22 proc. pagrindinės materialinės pagalbos buvo skirta benamiams, o Italijoje šiai grupei priskirta beveik visa materialinės pagalbos vertė (94 proc.).

Pagrindinės materialinės pagalbos vertės pasiskirstymas pagal konkrečias tikslines grupes (2021 m.)

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

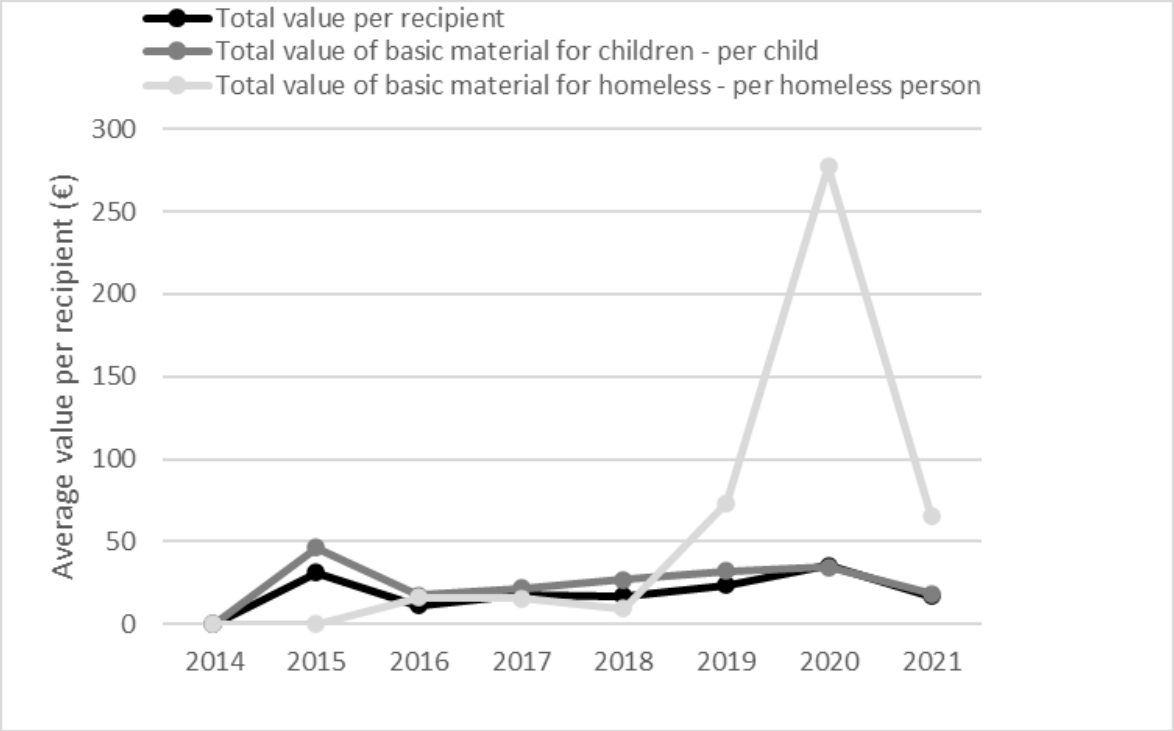
Pagrindinės materialinės pagalbos vertė, tenkanti vienam paramos gavėjui, iki 2020 m. pamažu didėjo ir pasiekė 35,42 EUR. 2021 m. vidutinė vienam paramos gavėjui tenkanti vertė gerokai sumažėjo iki 16,73 EUR (arba 29,55 EUR, jeigu neįtraukiama Rumunija). Mažesnė Rumunijai tenkanti vertė paaiškinama tuo, kad dauguma jos išlaidų buvo priskirtos dvejų metų trukmės paramos programai ir užregistruotos 2020 m.

Pagrindinės materialinės pagalbos vertė, tenkanti vienam benamiui, bėgant metams labai svyravo, daugiausia dėl mažesnio benamių, kuriems suteikta parama, skaičiaus, ypač 2020 m. 2020 m. Italija pranešė, kad dėl gana didelės paramos vertės ir nedidelio asmenų, kuriems suteikta parama, skaičiaus vienam benamiui suteikta vidutiniškai 277 EUR (2020 m. – 323 EUR vienam benamiui, o 2021 m. – 98 EUR) vertės parama. Italijos metinėje įgyvendinimo ataskaitoje šis skirtumas nepaaiškintas.

[14] Austrijoje iš EPLSAF teikiama parama buvo skirta tik mokyklų moksleiviams. Kai kurie iš jų jau buvo perkopę vaikų amžiaus ribą.

[15] Airijos nurodyta vaikams suteiktos pagrindinės materialinės pagalbos vertė viršijo bendrą suteiktos pagrindinės materialinės pagalbos vertę, t. y. siekė 105 proc., kaip nurodyta diagramoje. Metinėje įgyvendinimo ataskaitoje nepaaiškinta, kodėl taip atsitiko.

Figure 8. Vienam paramos gavėjui tenkančios pagrindinės materialinės pagalbos vertės tendencijos atitinkamu laikotarpiu

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

VP I. Papildomos priemonės

Pagal EPLSAF reglamentą valstybės narės, kurios 2021 m vykdė VP I programas, taip pat įgyvendino papildomas priemones. Vis dėlto prasidėjus COVID-19 krizei taikant šias papildomas priemones kilo didelių sunkumų, ir valstybės narės apskritai jas įgyvendino nevienodai.

Dauguma valstybių narių toliau taikė kelių rūšių papildomas priemones ir vos kelios valstybės narės nusprendė sutelkti dėmesį tik į vienos ar dviejų rūšių veiklą.

Tarp 2021 m. įgyvendintų papildomų priemonių buvo:

- konsultacijos maisto ruošimo ir laikymo klausimais (BE, BG, CZ, ES, FI, FR, HR, LT, LV, MT, PL, PT ir SK);
- švietimo veikla arba informavimas sveikai mitybai ir gyvenimo būdui skatinti, pvz., maisto gaminimo praktiniai seminarai (BE, BG, CZ, EL, ES, FI, FR, HR, IT, LT, LU, LV, PT, PL, RO, SI ir SK);
- konsultacijos maisto švaistymo prevencijos klausimais (BG, CZ, ES, FI, LU, LV, PL ir PT);
- konsultacijos asmens higienos klausimais (BE, BG, EL, HR, HU, LV, RO ir SK);
- nukreipimas į atitinkamas tarnybas (pvz., socialines / administracines) (BE, BG, CZ, EE, FI, FR, IE, IT, LU, LV, PT ir SK);
- konsultuojamasis ugdymas ir praktiniai seminarai, ypač siekiant gerinti integraciją į švietimo sistemą arba darbo rinką (BG, CY, CZ, EL, FI, FR, IE, IT, LT, LV, MT, RO ir SI);
- švietimo veikla ir įgūdžių ugdymas / programos (EL, FR, LV, MT, PL, RO ir SI);

- priemonės, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis (BG, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV ir RO);
- psichologinė ir terapinė parama (CZ, EL, FI, FR, HU, IT, LT, LV, PL, RO ir SI);
- konsultacijos namų ūkio biudžeto valdymo klausimais (BG, CZ, EL, FR, HR, IE, IT, LT, LV, MT, PL, PT ir SK);
- konkrečios konsultacijos dėl šeimos ir (arba) bendruomenės ryšių palaikymo ar atkūrimo, įskaitant konfliktų sprendimą, pagalbą tėvams, pagalbą priežiūrai namuose (BG, CY, FR, IE, LT, LV ir PL);
- socialinė ir laisvalaikio veikla (CZ, FI, FR, LV, LU, MT, PL ir SI);
- teisinių paslaugų teikimas (CZ, FR, IT, LT, PL ir RO) ir
- kita susijusi veikla (AT, BE, BG, CY, CZ, EE, ES, FI, FR, IE, EL, IT, LU, MT, PL, PT, RO ir SI), daugiausia asmeninės pagalbos paslaugos, suaugusiųjų priežiūra, socialinis transportas, priemonės, padedančios susirasti būstą ar pastogę, parama naudojantis teisėmis ir parama mokyklai.

VP II. Socialinė įtrauktis

Keturios valstybės narės (DE, DK, NL ir SE) naudojosi EPLSAF parama socialinės įtraukties tikslams pasiekti. Kiekviena iš šių valstybių narių yra nustačiusi konkrečių rūšių veiksmus, pritaikytus konkrečioms tikslinėms grupėms. Tai skiriasi nuo labiau standartizuoto požiūrio, kuriuo vadovaujamasi įgyvendinant veiksmus, susijusius su pagalba maistu arba pagrindine materialine pagalba, ir labiausiai matyti iš nustatytų rodiklių ir vykdomos veiklos. **Šiame skyriuje pabrėžiama, kad** dėl tebesitęsiančių su COVID-19 susijusių apribojimų **2021 m. įgyvendinant visas keturias socialinės įtraukties programas buvo sudėtinga teikti paramą konkrečioms tikslinėms grupėms**. Kadangi šios programos yra konkretesnės ir labiau pritaikytos, jų įgyvendinimo metodai ir tikslinės grupės iš esmės nepasikeitė. Todėl 2021 m. paramos gavėjų buvo mažiau nei ankstesniais metais.

Paramos gavėjų skaičius yra gerokai mažesnis nei įgyvendinant kitų rūšių EPLSAF programas, ir tai yra vienas iš sąmoningai parinktų šių programų ypatumų. 7 lentelėje parodyta, kad 2021 m., palyginti su 2020 m., paramos gavėjų skaičius gerokai sumažėjo, ypač Vokietijoje. Taip yra dėl daug mažesnio projektų, kurie turėjo būti toliau įgyvendinami 2021 ir 2022 m., skaičiaus. Dėl biudžeto apribojimų tik kai kuriuos projektus buvo galima įgyvendinti po 2020 m. Savo metinėje įgyvendinimo ataskaitoje Vokietija taip pat nurodo, kad sumažėjimą nulėmė, be kita ko, toliau taikomi su COVID-19 susiję apribojimai. Aiškinant duomenis, 2021 m. įskaičiuojami tik tie asmenys, kurie pirmą kartą naudojosi įgyvendinant projektą teikiamomis konsultavimo paslaugomis, tačiau buvo toliau remiama daug kitų asmenų.

Vokietijoje, Švedijoje ir Nyderlanduose paramos gavėjų skaičiaus sumažėjimas taip pat buvo susijęs su COVID-19 apribojimais, nes dažnai buvo neįmanoma rengti fizinių susitikimų; Nyderlanduose parama dažnai buvo teikiama bibliotekose, kurios pirmuosius penkis 2021 m. mėnesius buvo uždarytos.

Table 7. Paramą socialinei įtraukčiai gavusių asmenų skaičius

Valstybė narė	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	% ES
DE	37 062	27 742	28 168	16 787	94 %
DK	454	757	277	570	3 %

NL	769	579	366	93	1 %
SE	414	658	1 175	441	2 %
ES	38 699	29 736	29 986	17 891	100 %

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

8 lentelėje parodytos įvairios tikslinės grupės, kurioms keturiose valstybėse narėse buvo teikiama parama socialinei įtraukčiai. Bendra skilčių suma gali viršyti 100 proc., nes vienas asmuo galėjo būti priskirtas kelioms kategorijoms. Nyderlandai ir toliau daugiausia dėmesio skyrė tik vyresniems kaip 65 metų asmenims ir iš esmės paramą teikė moterims (85 proc.). Kitose trijose šalyse viena iš pagrindinių paramą socialinei įtraukčiai gavusių asmenų grupių buvo migrantai, užsienio kilmės arba mažumoms priklausantys asmenys. Danija ir Švedija daugiausia dėmesio skyrė beveik tik benamiams.

Table 8. 2021 m. paramą socialinei įtraukčiai gavusių asmenų asmeniniai ypatumai

	Children	Older	Women	Migrants	With disabilities	Homeless
DE	16%	1%	50%	82%	2%	38%
DK	0%	1%	18%	92%	25%	100%
NL	0%	100%	85%	31%	18%	0%
SE	0%	3%	52%	83%	0%	97%
EU	15%	2%	50%	82%	3%	41%

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

Paramos socialinei įtraukčiai gavėjų dalys buvo palygintos su paramos gavėjų iki 2020 m. dalimis (žr. 9 lentelę). Kaip ir pagalbos maistu srityje, **tikslinių grupių pokyčiai apskritai yra gana nedideli**. Galima pastebėti, kad pandemijos laikotarpiu padidėjo paramą gavusių benamių dalis (14 procentinių punktų), daugiausia dėl didesnių absoliučių šios tikslinės grupės skaičių Švedijoje ir Danijoje. Įgyvendinant šių dviejų šalių programas parama buvo teikiama tik šiai tikslinei grupei. Todėl paramos gavėjų dalis nacionaliniu lygmeniu nepasikeitė (siekia atitinkamai 100 proc. ir 97 proc.), tačiau ji pasikeitė ES lygmeniu, kuriuo absoliučių skaičių padidėjimas taip pat turi įtakos santykinei visų paramos gavėjų daliai. Be to, Švedijoje taip pat padidėjo migrantams tenkanti dalis, palyginti su visais paramos gavėjais; šalis pranešė, kad ypač 2021 m. migrantų kilmės asmenys grįžo į Švediją, tačiau dėl pandemijos jų padėtis dažnai būdavo nesaugesnė negu anksčiau.

Table 9. Tikslinių grupių, kurioms įgyvendinant VP II suteikta parama, pokyčiai nuo 2014–2019 m. (prieš pandemiją) iki 2020–2021 m. (proc.)

change in percentage points	Children	Older	Women	Migrants	With disabilities	Homeless
DE	-0	0	0	-3	0	-6
DK	-	-0	-1	1	4	-
NL	-	-	-6	2	-3	-
SE	0	-1	2	12	-	-1
EU	3	-1	1	-3	-0	14

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

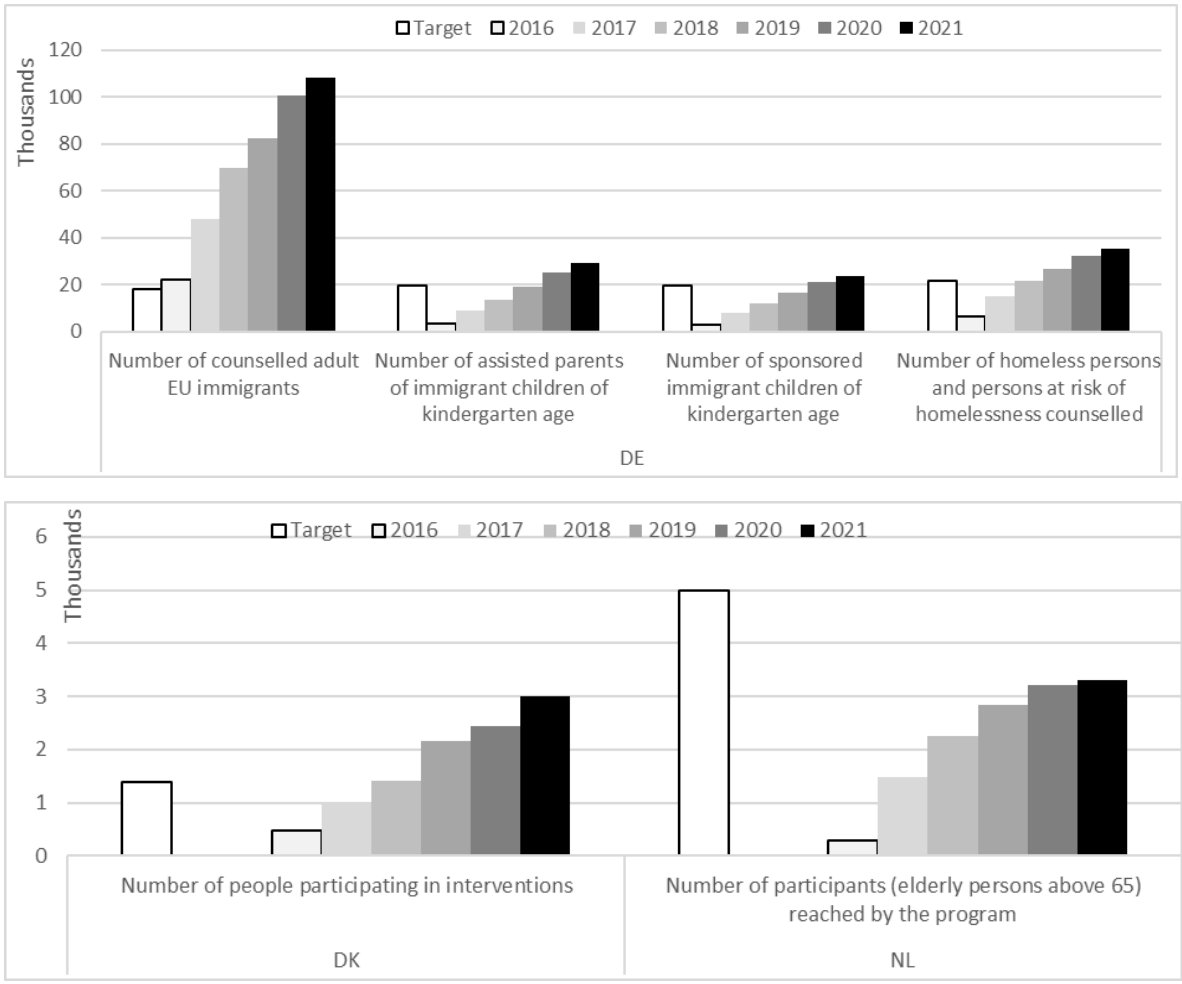
Išnagrinėjus Vokietijos, Danijos, Nyderlandų ir Švedijos požiūrį į socialinę įtrauktį galima paaiškinti jų atitinkamus su programavimu susijusius sprendimus. Kitaip nei įgyvendinant pagalbos maistu ir pagrindinės materialinės pagalbos programas, EPLSAF socialinės

įtraukties programų įgyvendinimas nestebimas taikant bendrus rodiklius. Vietoje to šalys gali pačios nustatyti rodiklius, kad juos būtų galima pritaikyti prie konkrečių planuojamų veiksmų rūšių. Toliau išsamiau apžvelgiami su įvairių programų pasirinkimu susiję sprendimai.

- **Įgyvendindama programą Vokietija daugiausia dėmesio skiria galimybėms užmegzti ryšius su naujai atvykusiais ES piliečiais ir jų vaikais**, padedant jiems įsitraukti į ankstyvojo ugdymo programas, taip pat su benamiais, gerinant jų galimybes naudotis konsultavimo ir paramos priemonėmis. Pirmaisiais programos įgyvendinimo metais Vokietija jau buvo pasiekusi savo tikslą suteikti konsultacijas 18 044 imigrantams. Vėlesniais metais šis skaičius dar labiau padidėjo iki iš viso daugiau kaip 108 000 imigrantų. Taip gerokai viršytas tikslas, susijęs su suaugusių imigrantų, kuriems ketinta suteikti konsultacijas, skaičiumi. Vėliau buvo pasiekti kiti šios šalies programos numatomi tikslai. Pavyzdžiui, 2020 m. buvo pasiektas tikslas, susijęs su ikimokyklinio amžiaus vaikų turinčiais imigrantais, o 2018 m. – tikslas, susijęs su pakonsultuotais benamiais; nuo to laiko šis skaičius toliau didėjo ir iš viso pasiekė daugiau kaip 35 000 asmenų.
- Danijoje **EPLSAF parama daugiausia skiriama benamiams**. Jiems teikiama su informavimu susijusi parama, aprūpinant laikinu būstu ir sandėliavimo patalpomis, taip pat organizuojama socialinė veikla ir skatinimo įsidarbinti programos. Danija išsikeltą 1 400 asmenų tikslą pasiekė 2018 m., o iki 2021 m. parama suteikta iš viso 3 016 asmenų.
- Nyderlandai, **siekdami užkirsti kelią socialinei atskirčiai ir ją mažinti**, iš EPLSAF teikiamą paramą socialinei įtraukčiai naudoja **mažas disponuojamąsias pajamas gaunantiems vyresnio amžiaus asmenims remti**. Tai daroma įgyvendinant informavimo programas, kurios daugiausia vykdomos keturių didžiausių miestų vietos bibliotekose, kuriose organizuojama socialinė veikla ir programos. Programos tikslas paremti 5 000 asmenų dar nepasiektas; iki 2021 m. pabaigos parama suteikta 3 299 asmenims. Metinėje įgyvendinimo ataskaitoje nurodyta, kad įgyvendinant programą nuspręsta pirmenybę teikti ne kiekybei, o kokybei; 2020 ir 2021 m. dėl su COVID-19 susijusių apribojimų parama suteikta mažiau paramos gavėjų, nei buvo numatyta. Šie apribojimai padarė didelį poveikį Nyderlanduose teikiamai paramai, nes pagal programos principus parama teikiama tik vyresnio amžiaus asmenims. Ši grupė buvo ypač pažeidžiama COVID-19, todėl pandemijos metu buvo daug sunkiau ją pasiekti.
- **Švedijoje EPLSAF lėšomis remiami ekonomiškai neaktyvūs ir trumpiau nei tris mėnesius Švedijoje gyvenantys socialiai pažeidžiami asmenys (benamiai arba asmenys, kuriems kyla benamystės pavojus, migrantai, užsienio kilmės asmenys, mažumų atstovai ir moterys)**. Nustačius gyvenamosios vietos kriterijų užtikrinama, kad EPLSAF parama būtų skiriama tikslinei grupei, kuriai netaikomas Socialinių paslaugų įstatymas. Programos tikslas – teikti pagrindinę informaciją apie Švedijos visuomenę, daugiausia dėmesio skiriant tikslinės grupės informacijos poreikiams, taip pat tikslinę informaciją apie sveikatos problemas. Be bendrų rodiklių, pažangai įvertinti nenustatyta jokių numatomų tikslų.

9 pav. apibendrinta pažanga, padaryta siekiant su produkto rodikliais susijusių tikslų. Iki 2021 m. pabaigos Vokietijoje, Danijoje ir Nyderlanduose buvo pasiekti visi tikslai.

Figure 9. Pažanga siekiant numatomų tikslų. VP II (socialinė įtrauktis)

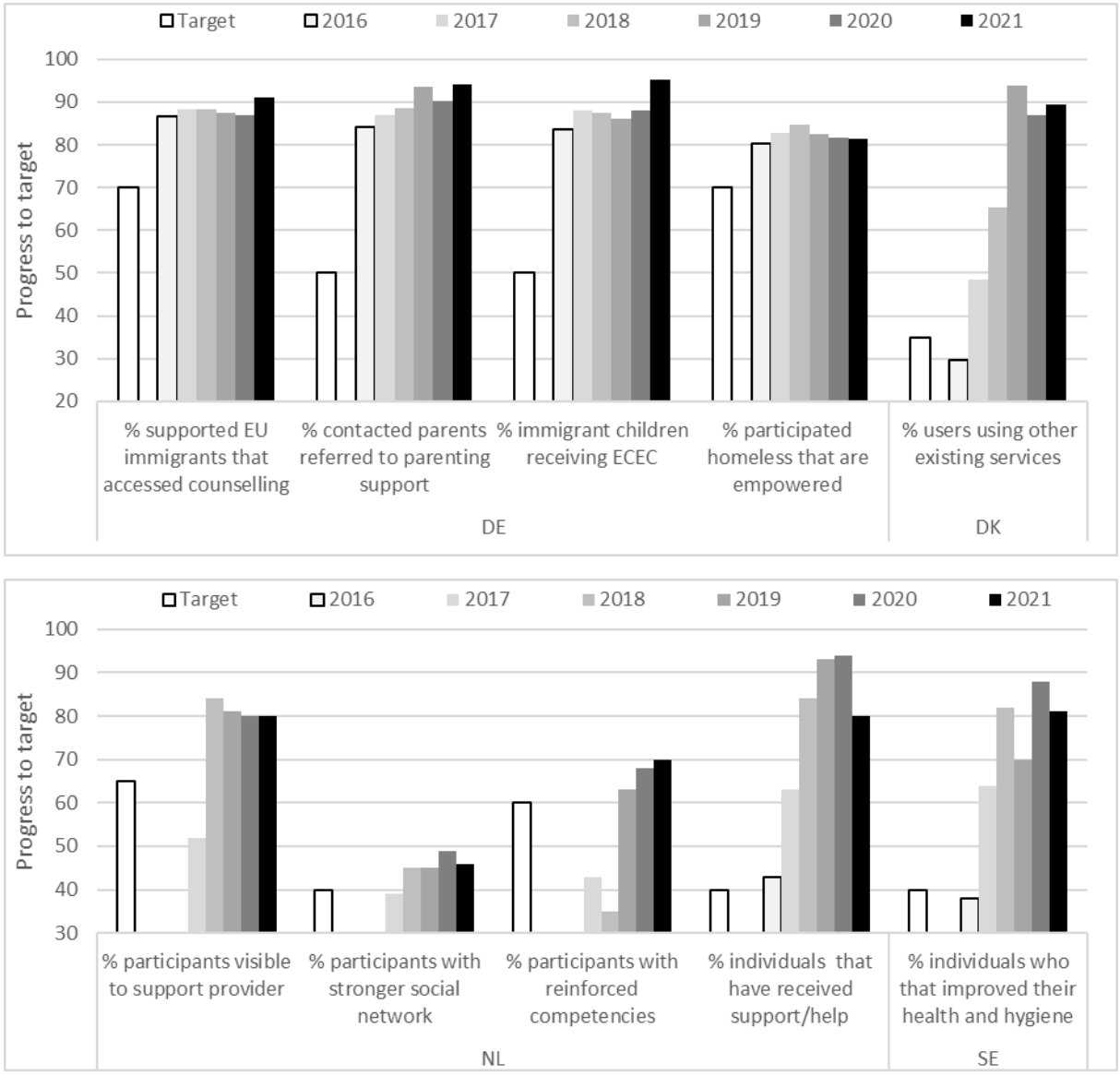
Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

Įgyvendinant visas keturias programas nustatyti konkrečių tikslų rezultatų tikslai, kurie pavaizduoti 9 pav. **Visi rezultatų tikslai nesunkiai pasiekti, dažnai dar pirmaisiais programų įgyvendinimo metais**. Dėl to kyla tam tikrų klausimų, susijusių su įvairių tikslų užmojo lygiu.

- Vokietijoje **tikslai nuosekliai pasiekti pagal visus keturis rezultatų rodiklius**. Paramą gavusių imigrantų, kurie naudojasi konsultavimo paslaugomis, dalis siekia apie 90 proc. ir 2021 m. netgi padidėjo. Įgyvendinimo pagal kitus tris rodiklius rezultatai yra stabilūs arba gerėja, gerokai viršijant užsibrėžtus tikslus.
- Danijoje **programos dalyvių, kurie taip pat naudojasi kitomis paslaugomis, dalis** nuo pirmųjų įgyvendinimo metų **gerokai padidėjo** ir šiuo metu sudaro 89 proc. tikslinių programos dalyvių. Metinėje įgyvendinimo ataskaitoje tai pateikiama kaip vienas iš sėkmingos pagal įgyvendinamus projektus vykdomos informavimo veiklos pavyzdžių, nenurodant konkrečių sėkmės veiksnių.
- Nyderlanduose **nesunkiai pasiekti visi rezultatų tikslai**, nors dalyvių skaičius (numatomas tikslas) dar nesiekia numatyto lygio. Dalyvių, kurie toliau palaiko ryšius su paramos teikėju, yra sukūrę tvirtesnius socialinius tinklus, patobulino įgūdžius ir gavo kitų rūšių paramą, dalys praktiškai kiekvienais įgyvendinimo metais gerokai viršija užsibrėžtą tikslą.

- Galiausiai Švedijoje **nustatytas tikslas, susijęs su dalyvių, kurie pagerino savo sveikatą ir higienos įpročius, skaičiumi, buvo pasiektas dar 2017 m.**, t. y. antraisiais įgyvendinimo pažangos ataskaitų teikimo metais.

Figure 10. Pažanga siekiant rezultatų tikslų. VP II (socialinė įtrauktis)

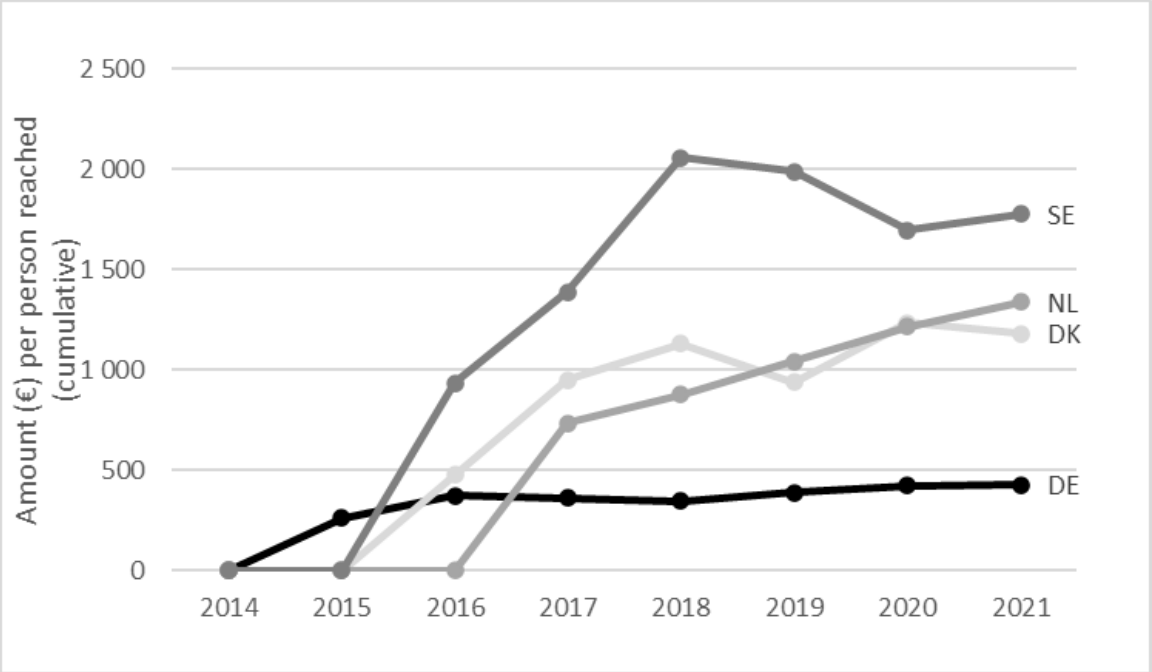

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

Taip pat buvo įvertinta visų vienam asmeniui, kuriam suteikta parama socialinei įtraukčiai, tenkančių išlaidų raida (žr. 10 pav.). Kadangi atskirais metais nurodytos vertės gali būti labai nevienodos ir kartais tam tikros išlaidos būna susijusios su dalyvavimu programoje skirtingais metais, analizuojamos tik suvestinės vieneto sąnaudos. Įgyvendinant programas dėl asmenų skaičiaus arba išlaidų, apie kurias pranešta, skirtumų atsirandantys dideli padidėjimai (arba sumažėjimai) tampa mažiau tikėtini, nes juos sušvelnina bendros sumos. **Iš šios apžvalgos matyti, kad trijų iš keturių socialinės įtraukties programų vieneto sąnaudos yra panašios. Vokietija pranešė apie gerokai mažesnes vieneto sąnaudas (360 EUR), palyginti su Švedija (1 776 EUR), Nyderlandais (1 336 EUR) ir Danija (1 182 EUR).** Šiuos skirtumus geriausiai galima paaiškinti nevienodu paramos teikimo intensyvumo lygiu. Iš duomenų taip pat matyti, kad trims pastarosioms šalims būdinga

bendra vienam asmeniui tenkančių išlaidų didėjimo tendencija. Metinėse įgyvendinimo ataskaitose nepateikiama nuoseklių šios tendencijos paaiškinimų.

Figure 11. Per metus patirtos ir (arba) sumokėtos išlaidos vienam asmeniui, kuriam suteikta parama. Palyginimas pagal valstybes nares. VP II (socialinė įtrauktis)

Šaltinis – 2021 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos, atnaujintos iki 2022 m. gruodžio 15 d.

2.3. Bendrieji principai

EPLSAF reglamento 5 straipsnyje nustatyta keletas bendrųjų principų, kurių turi būti laikomasi įgyvendinant visas EPLSAF programas. Valstybės narės turi pranešti, kaip atsižvelgiama į šiuos principus. Toliau išsamiau aptariami aktualiausi principai.

Yra du pagrindiniai būdai, kuriais valstybės narės pranešė, kaip vykdoma veikla papildomos esamos ES sanglaudos priemonės ir nacionaliniai veiksmai, kuriais siekiama mažinti materialinį nepriteklių ir kovoti su skurdu bei socialine atskirtimi, kartu vengiant dvigubo finansavimo. Kai kurios valstybės narės pateikė šiek tiek informacijos apie dubliavimo prevenciją. Pavyzdžiui, Latvija nurodė, kad paramą gaunančios organizacijos turi pasirašyti pareiškimą, jog neprašys paramos iš skirtingų ES fondų tai pačiai veiklai vykdyti. Kitos šalys, pavyzdžiui, Portugalija, siekdamos užkirsti kelią dvigubam finansavimui, naudojasi bendromis informacijos ir stebėsenos sistemomis.

Antrosios grupės valstybės narės išsamiai apibūdino, kaip įgyvendinant jų programas naudojamasi galima fondų sąveika. Iš ESF ir EPLSAF remiamos programos koordinuojamos pasitelkiant atsakingų vadovaujančiųjų institucijų institucinius ryšius, pavyzdžiui, dalyvaujant bet kurio iš dviejų fondų projektų stebėsenos komiteto veikloje. Be oficialių susitarimų, vadovaujančiosios institucijos taip pat pranešė apie aktyvias komunikacijos iniciatyvas, kuriomis siekiama užtikrinti, kad paramos gavėjai, gavėjai ir valdžios sektoriaus partneriai būtų informuoti apie vykdomą veiklą.

Įgyvendinant keletą konkrečių projektų buvo siekiama pasinaudoti galima fondų sąveika. Suomija ir Lietuva nurodė keletą ESF projektų, kurie buvo parengti kaip pagalbinės priemonės siekiant stiprinti asmenų, taip pat gaunančių EPLSAF paramą, socialinę įtrauktį, padedant panašioms organizacijoms partnerėms organizuoti tolesnę veiklą. Lenkijoje vadovaujančiosios institucijos parengtose gairėse reikalaujama, kad paramą gaunančios organizacijos pagalbos maistu gavėjams teiktų informaciją apie tai, kaip jie gali pasinaudoti atitinkama ESF parama, ir padėtų jiems pasinaudoti šiomis priemonėmis.

Visos valstybės narės pranešė, kad įgyvendinant EPLSAF programas atsižvelgiama į vienodo požiūrio į moteris ir vyrus ir apskritai bet kokios diskriminacijos prevencijos principus (5 straipsnio 11 dalis). Tai atspindi, pavyzdžiui, organizacijų partnerių ir projektų atrankos kriterijai. Šiais principais grindžiamos organizacijų partnerių projektams įgyvendinti priimtos informavimo strategijos. Stebėsenos sistemose surinkti duomenys suteikia galimybę peržiūrėti taikomą praktiką; Airija pranešė, kaip vietos organizacijoms partnerėms teikiant ketvirčio ataskaitas ir lankantis paskirstymo vietose nagrinėjami demografiniai duomenys, be kita ko, suskirstyti pagal lytis.

Dėl maisto produktų atrankos kriterijų valstybės narės pabrėžia, kad laikosi objektyvių kriterijų, pagal kuriuos atsižvelgiama į produktų vaidmenį užtikrinant subalansuotą mitybą[16]. Belgijoje remiamasi ekspertų indėliu atrenkant maisto produktus, atsižvelgiant į konkrečius paramos gavėjų poreikius, taip pat į maistingumą, laikymo trukmę ir glikemijos indeksą. Bulgarija nurodo, kad vadovaujasi Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijomis, kaip užtikrinti subalansuotą mitybą. Ispanija teigia, kad atrenkant pagrindinius maisto produktus pirmiausia siekiama kuo labiau patenkinti palankių sąlygų neturinčių žmonių mitybos poreikius, aprūpinant kuo įvairesnėmis pagrindinėmis maisto medžiagomis (baltymais, angliavandeniais, riebalais, ląsteliena, vitaminais ir mineralais), ir mažinti maisto medžiagų trūkumą. Suomija laikosi panašių principų, vadovaudamasi Valstybinės patariamosios tarybos mitybos klausimais gairėmis. Kroatijoje dalijamas maistas turi atitikti griežtus kokybės standartus, nustatytus nacionaliniuose žemės ūkio ir maisto teisės aktuose, taip pat turi būti tvariai gaminamas ir perdirbamas. Malta dalimi EPLSAF pagalbos maistu programos pasinaudojo tam, kad pradėtų vaisių, daržovių ir pieno produktų dalijimo moksleiviams kampaniją. Šios kampanijos tikslas buvo padėti ugdyti sveikos ir tvarios mažų vaikų mitybos įpročių kultūrą. Slovėnijoje maisto produktai, įskaitant pagrindinius maisto produktus (pavyzdžiui, pieno produktus, makaronus ir ryžius), buvo parenkami remiantis atrinktų organizacijų partnerių pasiūlymais. Be to, siekiant sukurti subalansuotą ir sveiką maisto produktų paketą, atrinkti maisto produktai buvo papildomi organizacijų partnerių padovanotais arba nupirktais maisto produktais. Kaip ir pirmiau minėtos šalys, Slovakija taip pat atsižvelgia į organizacijų partnerių pageidavimus ir į Visuomenės sveikatos tarnybos pastabas dėl būtinybės laikytis Slovakijos teisės aktuose nustatytų rekomenduojamų maisto medžiagų normų.

Kelios valstybės narės kaip vieną iš pagrindinių principų taip pat nurodė maisto švaistymo mažinimą. Tokie veiksmai susiję su JT 12.3 darnaus vystymosi tikslu, kuriuo siekiama iki 2030 m. perpus sumažinti vieno asmens iššvaistomo maisto kiekį, ir su ES iniciatyvomis, skirtomis maisto švaistymui mažinti, pavyzdžiui, strategija „Nuo ūkio iki

[16] 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (OL L 72, 2014 3 12, p. 1) 5 straipsnio 13 dalis.

stalo“[17]. Visos minėtos valstybės narės jau atsižvelgia į organizacijų partnerių patirtį, kuri joms suteikia galimybę tiekti paramos gavėjų poreikius atitinkančius maisto produktus. Atrinkti maisto produktai reguliariai keičiami, kad būtų atsižvelgiama į kintančius poreikius ar praktinę **patirtį**, o visa tai padeda mažinti galimą maisto švaistymą. Kelios valstybės narės ėmėsi papildomų priemonių. Suomijoje vienas iš svarbių klausimų yra maisto sauga, ir ši šalis atsižvelgia į atrinktų maisto produktų vežimą, ribotus organizacijų partnerių laikymo pajėgumus ir produktų laikymo trukmę. Dėl šios priežasties Suomija nedalija šviežių produktų arba produktų, kuriuos reikia vežti ir laikyti šaldytuvuose. Slovakija taip pat apgalvotai atrenka produktus, kuriuos lengva laikyti, kuriems netaikomos specialios laikymo sąlygos ir kurių laikymo trukmė yra pakankamai ilga. Airija laikosi labai įdomaus požiūrio į maisto švaistymą – ji bendradarbiauja su ne pelno socialine įmone „FoodCloud“, įsteigta maisto švaistymo problemai spręsti. Įmonė „FoodCloud“ mezga ryšius tarp daug perteklinių maisto produktų turinčių įmonių ir labdaros organizacijų visos šalies bendruomenėse. Taip užtikrinama, kad galutiniai paramos gavėjai gautų įvairių kokybiškų perteklinių maisto produktų. Maisto produktus dovanojančioms įmonėms tai naudinga, nes jos mažina savo atliekų šalinimo išlaidas ir reikšmingai bei praktiškai prisideda prie visuomenės gerovės.

Dėmesys klimatui ir aplinkai yra dar vienas svarbus bendrasis aspektas, į kurį valstybės narės pranešė atsižvelgusios atrinkdamos pagrindinę materialinę pagalbą. Austrija praneša, kad buvo stengiamasi atrinkti kokybiškus ilgai naudojamus daiktus, naudojant daugiau perdirbtų produktų; pavyzdžiui, nuo 2020 m. visos išdalytos kuprinės ir mokykliniai krepšiai buvo pagaminti naudojant audinius, gautus iš perdirbtų PET butelių. Čekija taip pat nurodo, kad produktai atrenkami vadovaujantis principu, kad jie turi nekenkti aplinkai, o įgyvendinant programą skatinamas atliekų perdirbimas. Tai daroma, pavyzdžiui, pasirenkant tualetinį popierių, pagamintą iš 100 proc. perdirbtų medžiagų. Rumunija taip pat pabrėžia, kad skiria dėmesio higienos reikmenų, dalijamų įgyvendinant pagrindinės materialinės pagalbos projektus, pakavimo reikalavimams. Šių gaminių etiketėse turi būti pateikiama informacija apie aplinkos apsaugą ir pakuočių perdirbimą. Rumunija taip pat daug dėmesio skiria gamtos išteklių apsaugai: pakartotinai naudoja medinius padėklus, ant kurių vežamos maisto pakuotės, ir mažina popieriaus suvartojimą, apie projektus informuodama el. paštu.

[17] Europos Komisija (2020), *Sąžininga, sveika ir aplinkai palanki maisto sistema pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo“* (COM(2020) 381 *final*).

3. IŠVADOS

2021 m. COVID-19 pandemijos padariniai ir toliau darė didelį poveikį EPLSAF programų įgyvendinimui. Valstybės narės turėjo persvarstyti EPLSAF programų prioritetus, tikslines grupes, vykdomus veiksmus ir paramos rūšis, kartu užtikrindamos nuolatinę paramą pažeidžiamoms grupėms. Papildomomis lėšomis, skirtomis pagal iniciatyvą „REACT-EU“, buvo toliau remiamos iniciatyvos, kuriomis siekiama mažinti dėl COVID-19 visoje ES padidėjusį nesaugumą. Taip sudarytos sąlygos pagal esamas EPLSAF programas **tikslinėms grupėms teikti daugiau pagalbos maistu ir pagrindinės materialinės pagalbos, jau nesaugioje padėtyje atsidūrusiems žmonėms užtikrinant itin svarbią paramą.** Todėl EPLSAF, kaip paaiškėjo, yra svarbi priemonė, padedanti įgyvendinti plataus masto Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plano tikslus mažinti asmenų, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis, skaičių. Be to, tai buvo lankstus būdas panaudoti papildomas pagal iniciatyvą „REACT-EU“ skirtas lėšas.

2021 m. metinė deklaruotų išlaidų suma buvo gerokai didesnė nei ankstesniais metais, todėl padidėjo bendras lėšų panaudojimo lygis. 2020 m. metinėse įgyvendinimo ataskaitose buvo deklaruota 525,2 mln. EUR, o 2021 m. – 703,9 mln. EUR suma. Toks lėšų panaudojimo padidėjimas buvo būtinas, nes 2021 m. pabaigoje bendras lėšų panaudojimo lygis siekė 63 proc. (3,1 mlrd. EUR). Likus dvejiems metams iki įgyvendinimo pabaigos, ateinančiais metais reikės didinti lėšų panaudojimo lygį, kad nebūtų panaikinti įsipareigojimai. Iki 2021 m. pabaigos buvo pranešta, kad pagal patvirtintus biudžetus iš viso paskirstyta 4,7 mlrd. EUR (94 proc. skirto biudžeto), o paramos gavėjai patyrė arba apmokėjo 3,6 mlrd. EUR išlaidų (arba 72 proc. skirto biudžeto).

Apskaičiuotas pagalbos maistu ir pagrindinės materialinės pagalbos gavėjų skaičius (atitinkamai 15 mln. ir 2,1 mln.), palyginti su praėjusiais metais, išliko palyginti stabilus. Maisto produktų kiekis tonomis nuo 2019 m. nuolat didėjo ir 2021 m. pasiekė beveik 450 000 tonų. Bendra pagrindinės materialinės pagalbos piniginė vertė taip pat didėjo ir pasiekė 34,9 mln. EUR. Išskyrus kelias šalis, nepastebėta jokių didelių paramos gavėjų rūšių prieš pandemiją ir jos metu pokyčių. Vis dėlto tai nereiškia, kad programos buvo toliau įgyvendinamos taip pat kaip ir iki COVID-19 pandemijos; iš tikrųjų, programų ataskaitose nurodyta, kad tikslinių paramos gavėjų rūšys buvo pakoreguotos taip, kad atitiktų konkrečius poreikius per pandemiją. Tai ne visada matyti atliekant palyginimus, nes kai kuriais atvejais **taikymo sritis buvo iš naujo apibrėžta *tos pačios rūšies kategorijoje***. Pavyzdžiui, parama buvo išplėsta, kad apimtų esamus paramos gavėjus, kaip antai vaikus, vyresnio amžiaus asmenis ir migrantus.

Savo metinėse įgyvendinimo ataskaitose valstybės narės nurodo, kad galimam EPLSAF paramos teikimo mastui ir toliau įtakos turėjo jau 2020 m. nurodytos organizacijų partnerių pajėgumų problemos ir logistiniai sunkumai, daugiausia susiję su COVID-19 pandemija (paramos pristatymas į namus, savanorių telkimas, paramos gavėjų nustatymas). Vietos lygmeniu paramą gaunančios organizacijos rado būdų, kaip vykdyti veiklą laikantis taikomų apribojimų, ir joms pavyko toliau teikti paramą beveik tiek pat paramos gavėjų kaip ir 2020 m. Įgyvendinant socialinės įtraukties iniciatyvas (pagal Vokietijos, Danijos, Nyderlandų ir Švedijos VP II) COVID-19 apribojimų poveikis buvo jaučiamas labiau, visų pirma dėl to, kad per izoliavimo priemonių taikymo laikotarpį buvo dažnai privalomai uždaromos informavimo veiklai naudojamos patalpos (bibliotekos, bendruomenių centrai ir kt.). Skirstant maisto produktus ir materialinę pagalbą taip pat kilo

šiai sričiai būdingų logistinių sunkumų, tačiau, siekiant padėti patenkinti nuolatinį paramos poreikį ir išlaikyti panašų paramos teikimo lygį kaip ir ankstesniais pandemijos metais, jie galiausiai buvo įveikti. Atsižvelgiant į tai, kad per 2021 m. COVID-19 izoliavimo priemonių taikymo laikotarpius paramos gavėjų skaičius išliko stabilus, galima daryti išvadą, kad šiuos sunkumus atsvėrė dėl pandemijos padidėjusi paklausa.

Paskutiniais dvejais EPLSAF įgyvendinimo metais kils tam tikrų sunkumų. Didėjant spaudimui užbaigti projektus ir deklaruoti visas susijusias išlaidas, įtakos EPLSAF įgyvendinimui greičiausiai turės netikrumas dėl galimų su sveikata susijusių apribojimų, Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą sukelti migracijos srautai ir kiti išorės veiksniai.